

Кіровоградський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського

**ФОРМИ І МЕТОДИ РОБОТИ
НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
«МИСТЕЦТВО»**

Навчально-методичний посібник

*Друкується за рішенням вченої ради Кіровоградського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського*

Кіровоград
2013

Калашнікова О.В., Черненко С.В. *Форми і методи роботи на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» Навчально-методичний.* – Кіровоград: Видавництво КОІППО імені Василя Сухомлинського, 2013. – 92 с.

Посібник містить узагальнені матеріали досвіду роботи вчителя музичного мистецтва ЗШ І ступеня «Мрія» Кіровоградської міської ради Олени Вікторівни Калашнікової. У ньому висвітлюються шляхи викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», розроблено систему методів, прийомів, форм навчальної діяльності, спрямованих на формування в учнів комплексу ключових, предметних і міжпредметних компетентностей у процесі сприймання та інтерпретації творів мистецтва, практичної художньо-творчої діяльності на уроках мистецтва.

Видання адресоване вчителям музичного мистецтва, викладачам та студентам мистецьких факультетів.

Рецензенти:

Бабенко Л.В. – професор Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, кандидат педагогічних наук;

Гельбак А.М. – старший викладач кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського.

Відповідальна за випуск – Корецька Л.В.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
З досвіду роботи над проблемою «Форми і методи роботи на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво».....	6
Література.....	12
Розробки уроків музичного мистецтва інтегрованого курсу «Мистецтво» 2 клас.....	13
Робочий зошит уроків музичного мистецтва інтегрованого курсу «Мистецтво» 2 клас.....	68
Вправи на розвиток слухового сприймання.....	88
Зразок тестів для учнів 2 класу за програмою «Мистецтво».....	89

Вступ

Калашнікова Олена Вікторівна – учитель вищої кваліфікаційної категорії загальноосвітньої школи I ступеня «Мрія» Кіровоградської міської ради, учитель-методист. Стаж її педагогічної діяльності становить 24 роки.

Визначальні якості: високий рівень професіоналізму, досконале володіння теорією та методикою викладання музичного мистецтва, ерудованість, творчість. Своєю працею Олена Вікторівна доводить на практиці, яким дивовижним, багатограним предметом є мистецтво. Воно надає безмежні можливості для виховання й розвитку особистості.

Протягом 2009 – 2012 рр. Олена Вікторівна бере участь у міжнародному проекті V Школа методичного досвіду «Поліхудожнє виховання учнів загальноосвітньої школи у процесі впровадження інтегрованих курсів», де пощастило вчитись методики у кваліфікованих, талановитих фахівців не тільки з України, але й Росії. Виступи на Всеукраїнських науково-практичних семінарах з проблем «Впровадження інтегративних технологій у процесі викладання інтегрованих курсів «Мистецтво», «Художня культура» (2009р.), «Теоретичні та методичні засади підготовки вчителя в процесі впровадження інтегрованих курсів «Мистецтво» та «Художня культура» (2010р.), «Проблема наступності мистецької освіти та полікультурного виховання учнів початкової, основної і старшої школи: педагогічні та інноваційні моделі» (2011р.). Здобула перемогу у Всеукраїнському фестивалі педагогічних інновацій у номінації «Інновації в організації навчально-виховного процесу в дошкільному, загальноосвітньому та позашкільному навчальних закладах» (2009р.).

Здобуті навички з інтерактивних технологій, питань естетичного розвитку вона втілює на своїх уроках.

Звичайно, є чимало методів та прийомів формування успішності учнів, що вдало застосовуються сучасними педагогами. Але, виходячи зі специфіки навчального предмета, Олена Вікторівна переконана: **найбільш багатограним, дієвим, цікавим для дітей засобом є творча діяльність.** Чому? По-перше, у тому чи іншому виді творчості (чи в співі, чи в малюванні, чи в написанні віршів та казок тощо, чи в інсценізації, чи просто це буде неординарна думка) може виразити себе кожен. І завдання вчителя, на думку О.В. Калашнікової, полягає саме у сприянні цьому самовираженню.

По-друге, цей засіб дає можливість пережити ситуацію успіху саме тут, на уроці, відразу – знов-таки за сприяння педагога. І є потужною мотивацією бажання пережити це приємне відчуття успішності знов, а водночас і відкрити одноліткам свій внутрішній світ – унікальний, неповторний, – відкрити і бути впевненим, що тебе зрозуміють.

По-третє, уроки, наповнені творчістю учнів, перетворюють стандартний навчальний процес на чарівне дійство. Є для Олени Вікторівни якась насолода в тому, щоб бачити і чути, як світ дитини, її думки, ідеали, мрії, перетворюються на образи – не завжди вдалі, але унікальні. Вже давно вчителька збагнула (і при нагоді зазначає це учням), що невідомо, хто більше вчиться на уроках мистецтва – вони чи вона.

І хто знає, можливо, колись на життєвому шляху теперішньої дитини саме одна з митей, пережитих на уроці, додасть упевненості, рішучості, сміливості, цілеспрямованості – і подарує успіх!

За результатами роботи вона нагороджена Грамотою управління освіти і науки Кіровоградської обласної державної адміністрації, управління освіти Кіровоградської міської ради, Подякою Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Її вихованці – учасники та переможці конкурсів учнівської творчості міського, регіонального рівнів («Степові джерела»).

Стиль роботи Олени Вікторівни – це стиль творчої людини, відповідального, компетентного у своїй діяльності педагога. Вона глибоко розуміє нові завдання сучасної освіти, нові підходи до викладання дисциплін художньо-естетичного циклу і прагне поділитися своїми роздумами і досвідом з освітянами. Лише за останні 4 роки має 7 друкованих робіт, які видавались у провідних регіональних та всеукраїнських виданнях. Захоплюючи доброзичливістю, творчою спрямованістю діяльності своїх учнів, Олена Вікторівна й сама перебуває в безперервному процесі саморозвитку і є прикладом для вихованців, їх наставником та порадиником.

Досвід роботи О.В. Калашнікової широко пропагується на курсах підвищення кваліфікації вчителів музичного мистецтва та вчителів початкових класів в Кіровоградському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського, вона є керівником обласної творчої групи з проблеми «Науково-методичне забезпечення викладання інтегрованого курсу «Мистецтво в умовах модернізації сучасної школи». З 2009 року Олена Вікторівна брала участь у Всеукраїнському експерименті з проблеми «Художньо-естетична освіта і виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі впровадження інтегрованих курсів «Мистецтво», «Художня культура», є активним учасником Всеукраїнської школи методичного досвіду, а також переможцем обласного етапу та учасником III етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2009» в номінації «Музика». Її напрацювання представлені в навчально-методичному посібнику «Творча реалізація педагогічних ідей В.О. Сухомлинського в системі художньо-естетичного виховання» (газета «Шкільний світ», грудень 2008 року).

Вона працююча, толерантна, життєлюбна. Як справжній фахівець, користується повагою вчителів, батьків, учнів. Уся її діяльність спрямована на розбудову української національної школи, підняття її статусу.

Педагогічне кредо вчителя: кожна людина неповторна й унікальна. І те, що в душі кожного з нас безцінні скарби, - без сумніву. Але безперечно й те, що не кожен вміє не тільки застосовувати ті багатства за призначенням, але й просто розгледіти їх у собі. Адже ще Сократ писав: «В кожній людині є сонце. Тільки дайте йому світити».

З досвіду роботи над проблемою «Форми і методи роботи на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво»

Інтеграція як процес створення цілісної і багатовимірної картини світу сьогодні набуває статусу одного з провідних методологічних і дидактичних принципів. Практика свідчить, що в умовах інтегрованого навчання ефективніше відбувається взаємопроникнення й систематизація знань учнів, розвиток їх творчих здібностей і гнучкого мислення. Інтеграція ізоморфно відображає тотальну якість постмодерністського інформаційного суспільства [1, с. 37].

В українській музичній педагогіці започатковано дослідження філософії інтегративної освіти, її дидактичних і психологічних засад. Зокрема, українськими науковцями Л. Масол, О. Гайдамакою, С. Белкіною, О. Просіною доведено, що мистецька освіта й виховання мають базуватися на принципі взаємодії різних видів мистецтв. В галузі мистецької освіти й виховання створено програми, підручники, посібники з курсу «Мистецтво», загальна дидактична структура якого поділяється на домінуючі змістові лінії (музичне та візуальне мистецтва) і додаткові – синтетичні мистецтва (хореографія, театр, кіно). Використання різноманітних видів інтеграції художніх знань учнів, починаючи з міжпредметних зв'язків, є вагомим сферою педагогічної творчості сучасного вчителя, особливості професійної діяльності якого пов'язані з викладанням кількох різних предметів. Проте, на відміну від спорадичного інтегрування змісту окремих предметів під час вивчення певних тем, викладання за інтегрованою програмою «Мистецтво» в початковій школі передбачає системність і послідовність цієї роботи. За таких умов створюється можливість застосування сучасних інноваційних методів навчання, які збагачують традиційну методику [5, с. 57].

Саме використання різноманітних видів інтеграції художніх знань учнів, починаючи з міжпредметних зв'язків, є основною сферою педагогічної діяльності О.В. Калашнікової в роботі з учнями початкових класів. Самоаналіз результатів педагогічної діяльності та здійснення досліджень проблеми мистецької інтеграції дали поштовх до реалізації індивідуальної науково-методичної проблеми «Інтеграція на уроках мистецтва як один із засобів розвитку особистості молодших школярів».

На початковому етапі роботи Олена Вікторівна зосереджувала увагу на тому, щоб матеріали уроків базувалися на інтеграції – синтезі мистецтв. Тому основною ідеєю діяльності вчителя є художньо-естетичний розвиток особистості в процесі інтеграції різних видів мистецтв, який сприяв би виробленню умінь та уявлень, необхідних для формування цілісної художньої свідомості, гнучкого асоціативно-образного мислення учнів.

У програмі «Мистецтво» для початкової школи виступає ідея відображення в мистецтві універсальї реального світу:

- 1 клас – «Абетка мистецтв»;
- 2 клас – «Краса довкілля в мистецтві»;
- 3 клас – «Образ людини в мистецтві»;
- 4 клас – «Світ у мистецьких шедеврах».

Працюючи за названою програмою, Олена Вікторівна дотримується певних тенденцій та закономірностей. Специфікою предмета «Мистецтво» є те, що на уроці функції і навантаження розподіляються між двома вчителями. У зв'язку з цим при викладанні двох спарених уроків у єдиному циклі першим доцільно опанувати музичне мистецтво. Це пояснюється тим, що візуальний ряд, який розкриває зміст певної спільної теми, завжди конкретний. Його можна вільно сприймати і тлумачити. Це не є прерогативою музичного мистецтва, бо воно досить абстрактне. При цьому присутня взаємодія всіх видів мистецтв, що стимулює розвиток образного мислення і є засобом поліхудожнього виховання конкретного учня. Таким чином здійснюється формування і розвиток в учнів комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування художніх цінностей та способів художньої діяльності шляхом здобуття власного естетичного досвіду.

Духовний розвиток особистості на уроках мистецтва – це, насамперед, осягнення вищих художніх цінностей, що закарбовані у великих творах мистецтва, це також формування потреби і здатності до активного художньо-творчого самовираження. Спілкування з мистецтвом особливо впливає на розвиток усіх психічних процесів і здібностей, що властиво для дітей молодшого шкільного віку. Загальноновизнаним серед вікових особливостей учнів початкових класів є багата уява, образне мислення, інтерес до пізнання, емоційність сприйняття, потреба у творчій самореалізації [3, с. 43]. Серед основних педагогічних умов для здійснення зазначеного процесу можна назвати такі: організація навчально-виховного процесу з використанням аксіологічного та особистісно зорієнтованого підходу, стимулювання потреби в творчому самовираженні у різних видах музичної діяльності та інтеграція мистецьких знань.

Практика свідчить, що в умовах інтегрованого навчання ефективніше відбувається взаємопроникнення й систематизація знань учнів, становлення у них цілісної та багатомірної картини світу, розвиток творчих здібностей і гнучкого мислення.

З метою розкриття проблеми О.В. Калашнікова передбачає пошук різноманітних зв'язків, художніх зіставлень, емоційно-образних аналогій і паралелей між видами мистецтва. Як зміст інтегрованого курсу, так і визначена проблема зумовлює застосування інтегрованих технологій, системи творчих завдань, різноманітних форм роботи. Зокрема, з метою виховання в учнів толерантності та потреби в самоосвіті використовується **метод пошукової діяльності**. Клас об'єднується у пошукові групи: «музиканти», «художники», «історики». Учням повідомляються деякі деталі наступного уроку і пропонується віднайти інформацію за певною темою. Таким чином стимулюється процес художнього пізнання з позиції «Ми», розвиваються допитливість та самовдосконалення.

Під час аналізу музичних або художніх творів, у процесі вивчення та сценічного відтворення різноманітних обрядів, при створенні музичних портретів вчитель вважає доцільним застосовувати **кооперативні види діяльності**. Наприклад, при вивченні теми «У світі реального та уявного»

використовується робота в малих групах, що дає можливість виразити свої почуття та емоції кожному члену групи від почутого твору, а саме «Золотий півник» М. Римського-Корсакова. Під час такої роботи учні вчать слухати один одного та працювати в команді, активно беруть участь у дискусії, доводячи свою думку. Групові форми використовуються і в роботі над піснею. Наприклад, при вивченні пісні «Сонечко» Ю.Рожавської учні об'єднуються у групи й співають в різних образах цього твору.

Для розвитку навичок споглядання картини, вміння занурюватися у музичний твір і уявити художній образ твору, відчуті епоху, в яку написаний твір, використовується **фасилітована дискусія**. В процесі сприйняття, аналізу музичного твору вчитель (фасилітатор) запитує в учнів: «Що, на вашу думку, відбувалося в музиці?» Відповіді дітей проходять за таким алгоритмом: «Я вважаю, що...», «Я згоден з думкою свого товариша, але хочу додати...», «Я не згоден з попередньою думкою і вважаю, що...». Важливою ознакою даної технології є те, що учні не потребують додаткової інформації про авторів творів, час їх створення та художні засоби виразності, зате точніше відчують настрій творів, вчать самостійно їх інтерпретувати, удосконалюють і збагачують свій словниковий запас.

Звернення до інтегративних технологій сприяє формуванню художньо-образного мислення, розвитку творчої особистості учня. У процесі їх використання учні мають можливість зіставляти та порівнювати образи різних видів мистецтва, що сприяє їх концентрації на деталях та спонукає до пошуку емоційно-образних аналогій, які розкривають сутність мистецтвознавчих та естетичних понять і категорій [2, с. 59-63]. Духовно-світоглядна інтеграція базується на основі спільного тематизму. Наприклад, при вивченні теми «У гості до веселки» розкривається образ веселки із застосуванням прийому порівняльних образів. Під час сприйняття твору С.Прокоф'єва «Доц і веселка» учні споглядають картину К. Сомова «Краєвид з веселкою».

З метою вироблення в учнів «рефлексу свободи», формування співпричетності й співпереживання вчитель вважає обов'язковим використання ігрових технологій навчання. На багатьох уроках віддається пріоритет народним іграм, які мають потужний естетико-виховний потенціал. Так, при розкритті теми «Добро несе різдвяний ангел» вчитель звертається до народної гри «Коза». Вона виховує в дітей зацікавленість до усної народної творчості й спонукає їх до розкриття акторських здібностей. При вивченні теми «Лісові голоси» учням пропонується показати за допомогою пантоміми образи лісових жителів. Використання сюжетно-рольових ігор, що передбачає обов'язкове перевтілення у реальних чи уявних персонажів, героїв казок, мультфільмів відчутно створює атмосферу емоційного піднесення, збагачує естетичний досвід дитини, робить її більш гармонійною і духовно досконалішою. Окрім того, в учнів розвивається рухова активність, підвищується бажання фантазувати.

Для підсилення ефекту «занурення в тему» використовуються музичні хвилинки, які дають учням можливість при виконанні творчих завдань

налаштуватися на відповідний настрій, пригадати музичні твори, які звучали в першому блоці уроку.

В роботі вчитель використовує різноманітні вправи і завдання для розвитку творчих здібностей учнів та вивченню основних понять.

Для закріплення мистецьких понять і термінів наприкінці вивчення теми проводиться гра «Кращі знавці мистецтва». Така ігрова форма проведення підсумкового оцінювання включає перевірку спеціальних предметних і художніх компетентностей для з'ясування рівнів художнього мислення учнів.

Одним із провідних видів діяльності на уроці вчитель вважає **вокально-хорову роботу**. Для успішного вокального виховання учнів застосовуються різноманітні методики. У своїй діяльності Олена Вікторівна керується принципом особистісно орієнтованого навчання. З метою формування вокальних навичок у молодших школярів, охорони дитячого голосу та динаміки його розвитку розроблено різноманітні вправи та завдання. Розглянемо це конкретніше.

Співацька постава. Перш за все, треба навчити дітей правильної співацької постави корпусу: голову тримати прямо і рівно, шию не напружувати, груди розправити, не піднімати. Це необхідно як при співі стоячи, так і сидячи.

Співацьке дихання. Мистецтво співу – це мистецтво дихання, тому засвоєнню навичок співацького дихання вчитель приділяє велику увагу на кожному уроці. В своїй роботі О.В. Калашнікова звертається до «Фонопедичних вправ» В.Ємельянова, які дають можливість в ігровій формі привчити дітей до активного співацького дихання. Основним у ньому є правильний видих – вміння співати, видихаючи повітря рівно і поступово з відчуттям «опори» на диханні, тобто збереження під час видиху вдихального відчуття. Формування співочого дихання – складний, тривалий процес, а головним на початковому етапі є оволодіння плавним і рівномірним видихом, не перериваючи музичної фрази; а такий видих залежить від правильного вдиху. Спокійне, природне дихання при співі створює умови для звуку на «опорі». Такий звук сприймається на слух як красивий і достатньо сильний. Отже, «опора» звуку – це вміння співати на економному використанні дихання при достатньо активному змиканні голосових зв'язок. З цією метою Олена Вікторівна використовує такі дихальні вправи:

1. «Вдих, видих» - стати рівно, руки вільно опустити. Вдихаємо повітря носом, видихаємо, затримуючи повітря, ротом, губи складені «трубочкою».

2. «Пірнаємо за рибками» – вдихаємо повітря носом, затримуючи дихання, потім за командою вчителя якомога повільніше видихаємо.

3. «Здуваємо кульку» – вдихаємо повітря і за командою вчителя декілька разів активно видихаємо повітря, а останній раз – повільно.

В процесі розспівування формуються основні вокальні навички голосоутворення (форнаційне дихання, атака звуку, співоча артикуляція, дикція). Вчитель вдало володіє методикою використання вокальних вправ, знає психолого-педагогічні основи їх використання. Підбираються прості, але цікаві

для дітей вправи, поспівки, загадки, заклички, лічилки. При виконанні вправ серйозна увага приділяється вихованню правильної організації атаки звука, чіткої, достатньо активної, але не грубої.

Особлива увага приділяється роботі над якістю звучання дитячого голосу – розвитку основних властивостей співочого тембру (дзвінкість, польотність, чіткість, рівність), постійно пам'ятаючи, що великої шкоди дітям завдає форсований спів. Але це не означає, що діти повинні не співати, а наспівувати «полегшеним» звуком.

З метою активізації творчої діяльності учнів, які співають фальшиво, Олена Вікторівна пропонує прослухати мелодію і зобразити напрямок руху мелодії рукою (метод пластичного інтонування), впізнати пісню за ритмом.

Сприймання музики. Іноді сприймання музики вважають найпростішим видом музично-творчої діяльності, який не потребує особливих умінь і зусиль. На думку Олени Вікторівни, це далеко не так, особливо стосовно молодшого школяра – часто досить неухважного та непосидючого слухача. Однак важливо не лише сформулювати в дітей зовнішні ознаки «правильного» слухання, а й навчити їх чутливо та глибоко проникати в зміст музики, розуміти її мову як відображення багатобарвності життя. Тому вже на перших уроках сприймання творів супроводжується елементами аналізу їхнього змісту, характеру, форми, засобів виразності [4, с. 29-36].

При цьому застосовується типовий алгоритм ознайомлення дітей з музичними творами, що передбачає: попередню розповідь про твір, його автора, історію написання; первинне слухання музики в запису або безпосередньому, «живому» виконанні вчителем; евристичне обґрунтування та різноманітні види «опрацювання» твору за поданими в підручнику завданнями (з використанням повторного – цілісного або фрагментарного – сприймання).

Можливі інші варіанти організації слухання музики: без вступної бесіди або пояснення, без оголошення назви або автора, з попереднім прогнозуванням характеру музики згідно з програмною назвою чи літературним сюжетом тощо. При цьому важливим є усвідомлення учнем емоційної складової музичного твору: «Не слід нав'язувати дитині уявлення про музику як звукову ілюстрацію якихось явищ. Моменти зображальності мають відзначитися в опорі на розрізнення характеру музики, почуттів, настроїв, виражених у ній».

Також слід мати на увазі, що вокальна музика доступніша для емоційно-образної характеристики змісту, проте інструментальні твори необхідно вводити до слухачького репертуару, починаючи з перших уроків. Доцільно зберігати й баланс використання музики в запису та «живому» виконанні, адже застосування фонозаписів урізноманітнює та збагачує навчальний процес. Але не може повністю замінити безпосереднє виконання [6, с. 21-28].

Слухання музики зазвичай зацікавлює юних слухачів, проте в арсеналі вчителя має бути чимало «цікавинок»: несподіване запитання. Влучний вислів, вдало дібрана наочність тощо, які привернуть увагу до твору, збагатять розповідь про нього живим емоційно-образним змістом.

Таким чином, у процесі аналізу музичних творів поступово формуються особисті музично-ціннісні орієнтації та уподобання, прищеплюється музичний смак, уміння критично оцінювати розмаїття навколишньої музики.

Надзвичайно важливим фактором розвитку музичної спрямованості молодших школярів є особистість учителя музики, адже захопленість учня є дзеркальним відображенням захопленості вчителя, його ентузіазму, його інтересу до предмета. Якщо такого інтересу немає, то виховати в учнів внутрішню мотивацію виявляється практично неможливо.

Отже, слухання й художньо-педагогічний аналіз музичних творів сприяють формуванню різних аспектів музичної культури молодших школярів. Через сприймання учень прилучається до світу музики та захоплюється нею, здобуваючи первинний шар музичної спрямованості й основи обізнаності в галузі музичного мистецтва. Тонке та влучне слово вчителя щодо змісту твору стає дієвим фактором різнобічного розвитку та виховання дітей, поширюючись на загальнокультурні й духовні сфери.

Проблемно-евристичні технології сприяють розвитку евристичних здібностей. Так, при вивченні теми «В країні Мультяндії» пропонується завдання: «Прочитай назви професій людей, що створюють мультфільми. Викресли зайве».

При перевірці та оцінюванні результатів навчання вчитель головним вважає здатність учнів сприймати, розуміти та аналізувати музичні твори, вміння й навички практичної художньої діяльності, обізнаність у мистецькій сфері та загальну естетичну компетентність. Для перевірки засвоєних знань на уроці використовуються різноманітні ігрові моменти. Прикладом такої гри є «Шапка Бонуа». В кінці уроку учні отримують різнокольорові «головні убори» і відповідають на поставлені учителем питання:

Зелений колір – колір нового. Що ви сьогодні дізналися нового на уроці?

Синій колір – колір знання. Які знання ви сьогодні отримали?

Фіолетовий колір – колір творчості. Які творчі завдання виконували?

Червоний колір – колір настрою. Який настрій у вас після цього уроку?

Жовтий колір – колір дружби. Оцініть роботу свого товариша на уроці.

Оранжевий колір – колір правдивості. Як ти сам сьогодні працював на уроці?

Голубий колір – колір сподівань. Про що ти хотів би дізнатися більше?

Для тематичного оцінювання вчитель розробила і використовує тестові завдання, які дають можливість здійснювати ефективний контроль над засвоєнням учнями навчального матеріалу, а учневі – зорієнтуватися у тестових завданнях та набути навичок швидких та безпомилкових відповідей.

Отже, напрацьована система роботи з проблеми «Форми і методи роботи на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» має певний результат. Спілкування з мистецтвом ефективно впливає на розвиток усіх психічних процесів і здібностей, що властиві дітям молодшого шкільного віку. В процесі навчання учні оволодівають музичними навичками і знаннями з образотворчого, театрального та кіномистецтва, у дітей формується стійка потреба і здатність до активного художньо-творчого самовираження.

Література

1. Безрукова В. Педагогическая интеграция: сущность, состав, механизмы реализации // Интеграционные процессы в педагогической теории и практике / Отв. ред. В. Безрукова. – Свердловск: СИПИ, 1990.
2. Масол Л.М. Методика викладання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів /Л. Масол, О. Гайдамака, Е. Белкіна та інші. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006.
3. Новосельська В.О., Масол Л.М. Роль музики та евритмії в емоційно-естетичному вихованні учнів вальдорфських шкіл//Рідна школа. – 2003. – №9.
4. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник //О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : В.С.К., 2004.
5. Формування образного мислення. Науково-методичне видання за ред. Л. Масол, В. Рогозіної М. Скирди. – Нью-Йорк; К., 2001.
6. Довідник учителя художньо-естетичного циклу в запитаннях та відповідях / упорядник М. Демчишин. – Х.:Веста: Видавництво «Ранок», 2006.

2 клас
Мистецтво
Музичне мистецтво
Розділ I. Пори року і народні свята

Урок 1

Тема: Звуки і кольори природи.

Мета: дати нові поняття «регiстр», «пастораль»; розучити пісню «Пішли діти в поле»; вчитися слухати музику і розрізняти різні голоси; познайомити з творчістю В.Косенка на прикладі «Пасторальної».

Тип уроку: урок введення в тему.

Обладнання: фортепіано, ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації літніх пейзажів.

Нові поняття: «регiстр», «фермата», «пастораль».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань учнів.
3. Вивчення нового матеріалу.
4. Вокально-хорова робота.
5. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань учнів

Ось і скінчилося літо! У вас накопичилось багато літніх вражень. Вони нам сьогодні знадобляться. Пригадайте, які голоси природи ви чули влітку? (відповіді дітей). (Завдання 1). Їх так багато. Голоси літа ховаються всюди, треба тільки прислухатися і ви почуєте їх в хлюпотінні річки, шумі осоки, щебетанні птахів.

3. Вивчення нового матеріалу

Природа завжди змінюється. (Споглядання пейзажів. ППЗ). Пори року бентежили не тільки художників, а й композиторів. Вони намагались передати красу природи за допомогою звуків. Послухайте, як передав звуки природи український композитор Віктор Косенко у п'єсі «Пасторальна».

3.1. Слухання музики. В.Косенко «Пасторальна».

(Завдання 2)

3.2. Нові поняття.

Слово «пастораль» перекладається з латинської мови як «пастушковий». П'єси з такою назвою передають образ природи в музиці. *Регістр* – це ряд звуків голосу або інструмента, що відрізняються за висотою.

Зараз ми прослухаємо інструменти з різними регістрами звучання.

Звучать флейта, гітара, контрабас

Покажіть рукою висоту звучання цих інструментів (Рука вгорі –високий, рука біля грудей – середній, рука опущена донизу – низький реєстри).

Завдання 3

4. Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

4.2. Демонстрація пісні «Пішли діти в поле».

4.3. Розучування пісні.

(Пофразно, 1-й та 2-й куплет)

- Покажіть рух мелодії рукою.

- В якому реєстрі співаєте ви?

Ви почули, що ми зупиняємось в кінці куплета? В нотному записі існує спеціальна позначка – задумлива фермата. Вона означає зупинку або продовження звуку.

Під час співу пісні передайте характер літнього сонячного дня. А правила співу ми можемо пригадати, заглянувши в абетку в кінці підручника.

5. Підсумки уроку

1. Що означає слово «пастораль»?

2. Що означає слово «реєстр»?

3. Що означає слово «фермата»?

Урок 2

Тема: Барви осені.

Мета: познайомити дітей з поняттям «програмова музика»; ознайомитися з творчістю А.Вівальді; закріпити поняття «реєстр»; повторити пісню «Пішли діти в поле»; розучити нову пісню «Осінь».

Обладнання: фортепіано, ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації осінніх пейзажів.

Тип уроку: комбінований.

Нове поняття: «програмова музика».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань учнів.
3. Вивчення нового матеріалу.
4. Вокально-хорова робота.
5. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.

- Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань учнів

Сьогоднішній урок розпочну із загадки. (**Завдання № 1**)

Правильно - восени. На минулому уроці ми слухали музику літа. Хто пригадає, як називається «пастушкова» музика? (пасторальна) А сьогодні ми будемо говорити про осінь. Точніше, про її барви.

Які звуки можна почути восени? (відповіді дітей)

3. Вивчення нового матеріалу

На жаль, ми не завжди можемо почути звуки природи. Вони дуже різноманітні й неповторні. Картини природи можна «почути» у програмовій музиці.

3.1. Нове поняття.

Програмова музика – це інструментальні твори, які мають словесну програму або назву.

Навіщо музиці «ім'я»

Зрозуміти зміст музичний

Легко зможемо ми з вами.

У піснях чи там, де звично,

Музика звучить з словами.

А як тексту там бракує

Й важко зміст збагнути зразу,

Назву музиці дарують –

Слово або цілу фразу.

Змалювати звуки можуть

Сум і сміх, дерева й квіти...

Все це назва допоможе

Дуже легко уявити.

Ось тому доволі часто,

Як з короткою рекламою,

Будуть слухачі стрічатись

Із музичною програмою.

(О.Лобова)

3.2. Слухання музики.

Програма італійського композитора Антоніо Вівальді – це вірші. Послухайте уривок з цієї поезії.

Дзвенять веселі танці, ігри, співи-

То урожаю радісна година,

Та сном кінчається щаслива днина.

Звісно, мова ідеться про осінь. Послухайте музику А.Вівальді «Осінь» і поміркуйте, якими кольорами можна зобразити настрої осені.

(Слухання А.Вівальді «Осінь» – уривок)

3.3. Аналіз прослуханого твору.

1. В яких кольорах ви уявили настрої осені під час слухання?

2. Осінь була ранньою – радісно-золотою, чи пізньою – похмуро-сірою?

3. В якому регістрі звучала мелодія: високому, середньому чи низькому?

(Завдання № 3)

4. Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

4.2. Розспіванка «Пішли діти в поле».

4.3. Бесіда.

Ви вже знаєте, що осінь – це пора збору врожаю. Діти, що приносить осінь людям? (Відповіді дітей) Все це можна почути і навіть уявити, слухаючи пісню «Осінь» (муз.М.Ведмедері, сл. Г.Коваля).

4.4. Показ пісні вчителем.

4.5. Розучування пісні «Осінь» (використовуємо ППЗ).

5. Підсумки уроку

Діти, яка у вас зараз програма на наступний урок? Про що ви будете говорити? Хай осіння музика А. Вівальді супроводжує вас на наступному уроці.

Урок 3

Тема: Прощальна пісня журавлина.

Мета: продовжити знайомство учнів з програмною музикою, а саме – з музичним пейзажем; продовжити розучування пісні «Осінь»; розвивати уяву, вокально-хорові навички, кругозір.

Обладнання: фортепіано, ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації осінніх пейзажів.

Нове поняття: «музичний пейзаж».

Тип уроку: комбінований.

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Вокально-хорова робота.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Повторення вивченого

- На минулому уроці ми говорили про програмову музику. Дайте
визначення цьому поняттю.

- Музику якого композитора ми слухали?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Сьогодні ми продовжуємо говорити про осінь. Скажіть, що відбувається восени з природою (відповіді дітей).

Дуже сумно, коли журавлики відлітають. Нам здається, що вони забирають частку літа із собою. Повертайтеся скоріше, журавлики! Послухайте поезію про осінь.

*Ніби притомилось
Сонечко привітне,
У траві пожовклій
Молочай не квітне.
Облетіло літо
Листячком із клена,*

*Лиш ялинка в лісі
Сонячно-зелена.
Журавлі курличуть:
- Летимо у вирій! –
Пропливає осінь
На хмаринці сірій.*

(Б. Чалий)

Ви почули, що журавлики летять у вирій. Колись місце, де жили боги, називали вирієм. Люди раніше вважали, що пташки летять саме туди, щоб сховатися від лютого холоду.

(Перегляд відеоривку з д/ф «Птахи». ППЗ)

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. Бесіда.

А чи знаєте ви, що не лише художники малюють пейзажі? Нагадайте, що таке «пейзаж»? (відповіді дітей) (**Завдання № 1**)

Пейзаж – це зображення природи. Але їх можуть «малювати» і композитори за допомогою звуків. Треба тільки уважно слухать, щоб уявити музичні картини.

4.2. Слухання музики.

Послухайте музичний пейзаж композитора Михайла Чембержі «Хмаринки». Чи програмова це назва? Прослідкуйте за тим, як мелодія рухається різними регістрами. (Завдання № 2)

(Слухання – М.Чембержі «Хмаринки»)

5. Вокально-хорова робота

5.1. Дихальні вправи.

5.2. Розспіванка «Пішли діти в поле».

5.3. Бесіда.

Восени природа змінює свої кольори. І небо, і листя на деревах, і земля можуть бути різноманітними. Подивіться у віконечко, які кольори ви бачите? Пригадаємо, який кольоровий настрій в пісні «Осінь»?

5.4. Робота над піснею.

(Спів за схемою (ППЗ))

- Простукайте ритм пісні. Яких звуків більше – коротких чи довгих?

(Завдання № 3)

- Виконання пісні за допомогою «малювання» музичної лінії в повітрі.

6. Підсумки уроку

Сьогодні ми дізналися, що пейзаж буває не тільки намальованим, але й музичним. На наступному уроці ви будете малювати справжній осінній пейзаж.

Урок 4

Тема: Ритми осіннього дощу.

Мета: дати поняття «музичний ритм»; розучити нову пісню «Дощик»; розвивати уяву, мовленнєву діяльність. вокально-хорові навички.

Обладнання: фортепіано, ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації дощу.

Нові поняття: «музичний ритм», «такт», «стакато», «легато».

Тип уроку: комбінований.

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Творче завдання.
6. Вокально-хорова робота.
7. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Повторення вивченого

2.1. Питання.

1. Дайте визначення поняттю «музичний пейзаж».
2. Хто написав музичний пейзаж «Хмаринки»?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Чому осінь часто називають вередливою та плаксивою? Що нагадають вам хмари восени? Дощик потрібен людям. А навіщо? (відповіді дітей)
(Завдання № 1)

Ходить дощик у таночку,
По травиці стриб та стриб.
Там, де тупне, з під листочка
Виростає мокрий гриб.

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. Бесіда.

Дощик буває різним – і сумним і веселим. Він може співати, як у віршику, який ви тільки-но прослухали. А може й танцювати. Наприклад:

*Дощ танцює гопака
І виухать не хоче.
В нього спритність он яка!
Та ще й грім гуркоче.*

(Н.Красоткіна)

Отже, пісню дощика і його таночок об'єднує щось спільне. А саме – музичний ритм. Ритм організовує звуки в музиці. Коли ви відчуваєте ритм, то з легкістю можете прочитати гарно вірш, станцювати танець. Ритм присутній у всіх явищах нашого життя. Ритмічно змінюється день і ніч, ритмічно працює наше серце.

4.2. Нове поняття.

Такт – відрізок нотного стану від однієї сильної долі до іншої.
(Завдання №2)

4.3. Слухання музики.

Власний ритм має кожний дощик – і весняний і осінній. Послухайте, про що співає дощик у п'єсі Віктора Косенка.

(Слухання п'єси В.Косенка «Дощик»)

4.4 Аналіз прослуханого твору.

1. В якому регістрі прозвучала музика?
2. На якому музичному інструменті виконали п'єсу?
3. Чи завжди музика дощу звучала однаково?

5. Творче завдання

Створіть власну казочку про дощик й розкажіть її під музику В.Косенка.

6. Вокально-хорова робота

6.1. Дихальні вправи.

6.2. Розспіванка «Іди, іди, дощику».

6.3. Розучування нової пісні «Дощик» (сл. Н.Кулик, муз. А. Мігай).

Сьогодні ми познайомимось із зайчиком, який весь намок, але поспішає до своїх зайченят.

- Демонстрація пісні.
- Розучування 1 куплету пісні.

Погляньте на нотний запис. Ви бачите крапочки і дужки під нотами. Це музичні знаки «стакато» і «легато». Вони показують нам характер виконання пісні (Пояснення вчителем, використовуючи ППЗ).

7. Підсумки уроку

Сьогодні на нашому «дощовому» уроці ми дізналися про ритм та штрихи в музиці, про такт та про «стакато» і «легато».

Урок 5

Тема: Падолист.

Мета: дати поняття «динамічні відтінки»; продовжувати розучування пісні «Дощик»; розвивати уяву, почуття ритму. вокально-хорові навички; виховувати почуття прекрасного.

Обладнання: фортепіано, ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації дощу.

Нові поняття: «динамічні відтінки», «форте», «піано», «імпровізація».

Тип уроку: комбінований.

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вокально-хорова робота.
5. Вивчення нового матеріалу.
6. Творча робота.
7. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Повторення вивченого

2.1. Питання.

1. Згадайте чарівні слова «легато» і «стакато». Що вони означають?
2. Яку пісню ми почали вивчати на минулому уроці?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Ми вже два уроки говоримо про осінь. І в літературі, і в музиці, і в живопису є багато робіт на осінню тематику. Осінь, дійсно, чарівна пора року, і ми продовжимо сьогодні милуватися її красою. Відгадайте загадку:

*У садах, лісах блукає,
В жовті шати одягає,
Золотисту стелить постіль –
Жде сестрицю білу в гості.*

4. Вокально-хорова робота

4.1.Бесіда.

Коли придивитися до ковдри з листочків, можна уявити, як осінь повільно і щедро плете його. Як листочки ніби танцюють у нас під ногами або співають свою тиху пісеньку. Я пропоную сьогоднішній урок присвятити листочкам.

Спочатку уявімо, як ви глибоко вдихаєте прохолодне осіннє повітря.

4.2. Дихальні вправи.

4.3. Робота над піснею А.Мігай «Дощик».

Пригадайте пісню про осінній дощик, яку ми вивчили на минулому уроці. Подивіться на нотний запис. Згадайте, що крапочки позначають уривчастий характер звуку, а ліги – плавний характер.

4.4.Виконання пісні (1-3 куплети).

5. Вивчення нового матеріалу

5.1. Бесіда.

Як ви гадаєте, листочкам холодно під дощем? Вони шелестять, шепечуть і прагнуть розповісти нам про всі свої таємниці. Гуляючи осіннім парком чи лісом, можна багато чого почути. Наприклад, гілкопад, падіння каштанів. Додайте свої враження (Відповіді дітей).

5.2. Слухання музики.

Послухаємо, що розповіли осінні листочки композиторові П.І.Чайковському. Саме в «Осінній пісні» ви почуєте, як змінюється музика. Вона то лунає тихо, то голосно. В музиці є спеціальні позначки, ми вже з ними зустрічалися в першому класі – «форте» і «піано».

Спробуйте під час слухання відтворити рух мелодії руками.

(Слухання – «Осіння пісня» П.Чайковського)

5.3. Аналіз прослуханого твору.

1. Як динамічні відтінки «форте» і «піано» допомогли композитору відтворити настрої осені?

2. Якими б кольорами ви б намалювали цю музику – теплими чи холодними?

3. Поміркуйте, який танок танцювали листочки – повільний вальс чи швидку польку?

Запам'ятайте позначки «форте» та «піано». (Завдання № 2 та 3)

6. Творча робота

Красота мелодії щойно прослуханого твору надихає на творчість. Давайте спробуємо придумати власну мелодію на дані слова. Такий твір називається – імпровізація, твір, який композитори придумують швидко та без особливої підготовки.

Красуня-осінь пісню співає,

Багряне листя золотом сяє.

7. Підсумки уроку

Сьогодні ми багато чого встигли: довчили пісню, дізналися, що таке «імпровізація», пригадали про «форте» і «піано», навіть мелодію придумали свою. Ви справжні композитори!

Урок 6

Тема: Про що розповів натюрморт.

Мета: дати поняття «динамічні відтінки»; розучити українську народну пісню «Ходить гарбуз по городу»; слухати уривок з балету «Цибуліно» К.Хачатуряна; розвивати уяву, почуття ритму, вокально-хорові навички; виховувати почуття прекрасного.

Обладнання: фортепіано, ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації з натюрмортом.

Нові поняття: «натюрморт», «розмір».

Тип уроку: комбінований.

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вокально-хорова робота.
5. Вивчення нової теми.
6. Слухання музики.
7. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Повторення вивченого

2.1. Питання.

1. Згадайте слова «легато» і «стакато». Що вони означають?
2. Яку пісню ми почали вивчати на минулому уроці?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Діти, які овочі і фрукти ви любите? Опишіть їх кольори та смак (Відповіді дітей).

А зараз ми прочитаємо у підручнику «зачарований» віршик «Щедра земля». (Завдання 1)

4. Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

4.2. Розспівування на легато та стакато по звуках мажорного тризвуку.

4.3. Розучування української народної пісні «Ходить гарбуз по городу».

4.4. Виконання пісні. (Завдання 2)

Для того, щоб овочі швидко росли на грядках, їх треба поливати. Найкращий полив – це дощик. Пригадаємо про нього пісню. Виконання пісні «Дощик».

5. Вивчення нової теми

5.1.Бесіда.

Багато художників малювали картини із зображенням овочів та фруктів. Таку картину називають натюрмортом. У цьому дивному слові сховалися два французьких слова «натура» і «мертва». Але голландські художники

перекладали це слово як «тиха натура». Так дійсно краще! Адже втомлені сонечком овочі або фрукти тихенько лежать і позують художникові.

Натюрморт – різновид малярства, що зображає застигли, нерухомі предмети – букети квітів, композиції овочів, фруктів, посуд тощо.

Фрукти і овочі можуть зображуватись не тільки в натюрмортах, вони ще можуть бути героями мультфільму і, навіть, балету. Всі ви пам'ятаєте казку італійського письменника Дж.Родарі «Цибуліно». Композитор Карен Хачатурян написав чудову музику до балету з такою назвою.

6. Слухання музики

Прослухайте «Галоп» з балету.

6.1. Аналіз прослуханого твору.

- В якому темпі написаний твір?

- Хто виконує твір?

- Що відбувається під цю музику в дії балету?

Перегляньте уривок з м/ф «Цибуліно» й зверніть увагу на музику, яка буде звучати.

Перегляд уривка з м/ф «Цибуліно»

7. Підсумки уроку

Ось така вона – осіння пора! Багата на врожай та пісні. Що вам запам'яталося найбільше? Перенесіть свої враження на наступний урок.

Урок 7

Тема: Обжинки.

Мета: ознайомити дітей з українськими осінніми обрядами; розучити українську народну пісню «Вийшли в поле косарі», повторити пісню «Ходить гарбуз по городу»; дати поняття «розспів складів»; виховувати в дітей повагу до людей праці, до рідної землі.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти пісні, підручник «Мистецтво» для 2 класу.

Тип уроку: комбінований.

Поняття: «календарно-обрядові та жнивварські пісні», «розспів складів».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Вокально-хорова робота.
6. Слухання музики.
7. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- Що таке натюрморт?

- Хто написав балет «Цибуліно»? (Завдання 1)

- Що таке розмір в музиці?

3. Актуалізація опорних знань учнів. Повідомлення теми уроку

Сьогодні ми будемо говорити про календарно-обрядові пісні. Від яких слів походить ця назва? Які ви вже знаєте обрядові пісні?

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. Бесіда.

Українські народні пісні, в яких оспівуються пори року, називають календарно-обрядовими. Ці пісні повинні були забезпечити успіх в господарюванні, добрий урожай, щастя в родинному житті. По закінченню жнив люди співали жнивварські пісні, славлячи землю за те, що дала їм гарний урожай. Назва цих пісень утворилася від слова «жнива» - збирання пшениці, ячменю, вівса.

Послухайте українську народну пісню в обробці М. Леонтовича «Женчичок-бренчичок».

Як ви вважаєте, хто такий женчичок-бренчичок?

М.Леонтович- видатний український композитор (робота з підручником).

5. Вокально-хорова робота

5.1. Дихальні вправи.

5.2. Розспівування. «Женчичок-бренчичок».

5.3. Розучування української народної пісні «Вийшли в поле косарі».

- Показ пісні вчителем.

- Робота з нотним текстом.

Зверніть увагу на маленькі дужки, які з'єднують ноти. Це – ліги. Вони вказують на те, що склад треба проспівати на два звуки – розспівати.

5.4. Розучування 1 та 2 куплетів пісні. (Завдання 2)

5.5 Виконання пісні «Ходить гарбуз по городу» .

6. Слухання музики

6.1. Бесіда.

Врожай зібрано, можна і відпочити. А що робити із залишками врожаю? Правильно. Його треба продати на ярмарку. Весело і радісно на українському ярмарку (Перегляд ілюстрацій з зображенням ярмарку). І який же ярмарок без музики і танців!?

6.2. Слухання «Гопака» з опери «Сорочинський ярмарок» М.Мусоргського.

6.3. Аналіз прослуханого твору.

- Який танець ви почули?

- В якому темпі звучить «Гопак»?

- Які інструменти виконують цю музику? (Завдання 3)

Прослухайте ще раз «Гопак» М.Мусоргського, проплескайте сильні долі.

2-е слухання

7. Підсумки уроку

Сьогодні ми познайомилися з осінніми обрядами, вивчили українську народну пісню «Вийшли в поле косарі» та ознайомилися з поняттям «розспів складів».

Урок 8

Тема: Свято врожаю.

Мета: перевірити знання учнів за темою; проспівати вивчені пісні за вибором учнів; закріпити основні поняття, вивчені на уроках.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, тестові завдання.

Тип уроку: урок закріплення знань.

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне привітання.
2. Повідомлення теми уроку.
3. Виконання тестових завдань.
4. Вокально-хорова робота.
5. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне привітання

2. Повідомлення теми уроку

Сьогодні на уроці ми подорожуватимемо минулим. Як на справжній машині часу ми повернемося на початок навчального року та пригадаємо все, що вивчили за цей час. Тож у путь!

3. Виконання тестових завдань

Щоб наша подорож вдалася, нам треба пригадати різні поняття, які ми вивчили за цей час. Для цього виконаємо тестові завдання.

Тест. (Завдання 1)

4. Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

Щоби наш організм був здоровий, нам треба підтримувати його різними фізичними вправами. Для голосу існують дихальні вправи. Виконаємо їх.

4.2. Спів улюблених пісень.

Яка подорож без улюбленої пісні! Пригадаємо всі вивчені пісні й заспіваємо їх.

«Пішли діти в поле» (українська народна пісня)

«Осінь» (муз. М.Ведмедері, сл. Г. Ковалю)

«Дощик» (сл. Н.Кулик, муз. А. Мігай)

«Ходить гарбуз по городу»

«Вийшли в полі косарі»

5. Підсумки уроку

Ви добре попрацювали, і тепер можна відпочити на канікулах. Під час канікул слухайте музику і запам'ятовуйте враження від прослуханого. На початку нової чверті ви ними поділитесь зі мною та однокласниками.

Розділ II. Мистецтво і рукотворний світ

Урок 9

Тема: Троїсті музики.

Мета: дати поняття «троїсті музики», навчити розрізняти звучання сопілки, скрипки, цимбалів; розвивати інтонаційний слух, почуття ритму; виховувати в дітей почуття патріотизму, любові до української музики.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, ілюстрації музичних інструментів.

Тип уроку: комбінований.

Нові поняття: «троїсті музики».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань учнів, повідомлення теми уроку.
3. Вокально-хорова робота.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Слухання музики.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань учнів, повідомлення теми уроку

Діти, які музичні інструменти ви знаєте? Сьогодні ми будемо знайомитись з українськими музичними інструментами. А для початку, відгадайте загадку:

Ще недавно бузиною
я росла попід горою.
Відрізали гілочку,
зробили ... (сопілочку).

Мова йдеться про самий відомий український інструмент –сопілочку. Її голосок звучить вже багато століть. Українці люблять сопілку і склали про неї багато пісень. А чи знаєте ви, що сопілка має ще одну назву? Виконавши завдання в робочому зошиті, ви дізнаєтесь про неї. **(Завдання 1)**

Сьогодні ми почнемо розучувати пісню «Ой, заграйте, дударики».

3. Вокально-хорова робота

3.1. Показ пісні вчителем.

Який характер пісні? Що під цю пісню хочеться зробити? (затанцювати)

3.2. Дихальні вправи.

3.3. Розучування 1 куплету пісні.

Зверніть увагу на розспів складів. Пригадайте, як їх треба співати.

Під час виконання спробуйте намалювати в повітрі мелодичну лінію пісні.

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. Бесіда.

Кожний народ має свої музичні інструменти. Наприклад, гітара – це улюблений інструмент іспанців, акордеон – французів, балалайка – росіян. Так, як і інші народи, українці мають свої музичні інструменти. Це – бубон, сопілка, цимбали, бандура, трембіта. (Перегляд уривку з ППЗ)

Скрипка, бандура, цимбали мають струни – тому їх називають струнними інструментами. А в бубон ударяють – він ударний інструмент. А як видобувають звук із сопілки та трембіти? Правильно, в них вдихають повітря, тому вони відносяться до духових інструментів.

4.2. Легенда про троїстих музик.

Гуцульська легенда розповідає, що три легіні-музиканти покохали одну красуню, яка ніяк не могла вирішити, котрому з них віддати своє серце. Усі три парубки були гарні, порядні, кожен з них був славний на всі гори завдяки майстерній грі на музичних інструментах. Один з них грав на скрипці, другий – на сопілці, а третій – на цимбалах. Коли хтось з них грав, то цією музикою зачаровувалися всі: і старі, і молоді. Затихали навіть співи пташок, переставав шуміти вітер в смереках. Кожен із парубків старався створити для коханої свої найпрекрасніші мелодії, та дівчина не могла вибрати, котрий з них кращий. Одного разу вона попросила, щоб ці три музиканти заграли разом. І коли голоси інструментів сплелися, зазвучала така чудесна музика, якої досі ще ніхто не чув, бо кожен музикант показував не тільки красу свого інструмента, але і всю силу свого кохання. І тоді дівчина сказала: «Ви завжди мусите грати разом!»

Групу музикантів, які виконують музику разом, називають ансамблем.

Троїсті музики – це ансамбль із трьох виконавців, які грають на народних інструментах. (Завдання 2)

5. Слухання музики

Послухайте українську народну музику у виконанні троїстих музик. Спробуйте упізнати музичні інструменти, як її виконують.

Слухання. «Ковалівка»

5.1. Аналіз прослуханого твору.

1. Які музичні інструменти ви впізнали?
2. В якому регістрі вони грали?
3. Творче завдання. (Завдання 3)

6. Підсумки уроку

- Про які музичні інструменти говорили на уроці?
- Який інструмент найпоширеніший в Україні?
- Який інструмент самий великий за розміром?

Урок 10

Тема: Як сопілка флейтою стала.

Мета: познайомити учнів з флейтою; продовжувати роботу над піснею «Ой, заграйте, дударики»; ознайомити з творчістю Й.С.Баха, прослухати твір «Жарт»; дати поняття «концерт», «соло»; розвивати творчі здібності; виховувати любов до прекрасного.

Обладнання: фортепіано, ПК, ППЗ 2 клас, ноти пісні, аудіозапис – Й.С.Бах «Жарт», ілюстрації сопілки та флейти, інструмент – сопілка.

Тип уроку: комбінований.

Нові поняття: «флейта».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань учнів.
3. Вокально-хорова робота.
4. Відомості про поняття «концерт» і «соло».
5. Слухання музики.
6. Підсумок уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань учнів

2.1. *Бесіда.*

Відгадайте загадку. (*Завдання 1*)

Звичайно, це сопілочка. Українці дуже люблять цей ніжний інструмент, тому і склали багато пісень та казок про неї. Нагадайте, які казки, де зустрічається сопілочка, ви знаєте? («Чарівна сопілка», «Незвичайні пригоди Нільса», «Мідне, срібне та золоте царство»). Зачитуються уривки з казок.

Сьогодні ми продовжимо розучувати пісню «Ой, заграйте, дударики».

3. Вокально-хорова робота

3.1. *Розспіванка.*

Ду-ду-сопілочка,

Ду-ду-ду-ду.

Гарно гра сопілочка

В зеленім гаю.

Розспіванку доцільно співати під акомпанемент сопілки.

4. Відомості про концерт та соло

Подібні сопілки інструменти – її сестри – є у багатьох народів. Ніжне звучання сопілки так сподобалось музикантам, що вони вирішили її взяти до оркестру. Сопілка навіть може виконувати соло. **Соло – це самостійний виступ одного музиканта або виконавця.** В симфонічному оркестрі сопілочка трохи змінилася. Стала називатися флейтою. Та і виглядає вона трохи по-іншому. Послухати її можна у складі різних ансамблів та оркестрів на концерті. А що таке концерт? (Відповіді дітей)

На концерті музику виконують перед публікою. Але ще є одне визначення концерту. **Концерт – музичний твір для соліста і оркестру; виконання музики перед публікою.** (*Завдання 2*)

5. Слухання музики

Зараз ви прослухаєте музику у виконанні сопілки та флейти.

Й.С.Бах «Жарт». Гуцульські наспіви.

Здогадайтесь, де буде звучати сопілка, а де флейта?

1-е прослуховування.

5.1. Аналіз творів.

- Чим відрізняються звучання сопілки та флейти?
- Чи можна поміняти місцями ці два інструменти в прослуханих творах?
- Який характер цих творів? Порівняйте.

2-е прослуховування. Під час слухання дітям пропонується пластично інтонувати рух мелодії. **Завдання 3**

6. Підсумок уроку

Що таке соло?

Що таке концерт?

Урок 11

Тема: Для кожного звіра чи птаха у казки свої голоси.

Мета: дати поняття про тембр, звучання різних інструментів; познайомити з творчістю С.Прокоф'єва на прикладі симфонічної казки «Петрик і Вовк»; розучити пісню «Різні голоси».

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, фортепіано, відеомагнітофон, аудіозапис симфонічної казки С.Прокоф'єва «Петрик і Вовк», підручник «Мистецтво» для 2 класу.

Нові поняття: «гобой», «тембр».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань учнів.
3. Вокально-хорова робота.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Слухання музики.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань учнів

2.1. Бесіда.

Діти, як можна назвати звучання живої істоти чи тварини? Чи можна їх зрозуміти? Вони мають свої голоси, але не вміють говорити.

3. Вокально-хорова робота

Прослухайте пісню «Різні голоси». Під час слухання простукайте ритм або пульс цієї пісні.

(Показ пісні вчителем)

3.1.Робота над піснею. Розучування по фразах.

3.2. Інсценізація пісні.

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. Бесіда.

Ви співали гарними дзвінкими голосами. А чи знаєте ви, що у кожного музичного інструмента є свій неповторний голос? Музиканти називають його «тембром». **Тембр – забарвлення голосу інструмента чи голосу людини.** Сьогодні ви познайомитесь з казкою «Петрик і Вовк», але не простою, а музичною. Її створив композитор Сергій Прокоф'єв. В ній кожний інструмент виконує партію різних казкових героїв. Сьогодні ми тільки почнемо слухати казку.

4.2. Читання вірша Я. Акіма (підручник).

5. Слухання музики

5.1. Слухання уривка з казки. Тема Петрика.

Ви прослухали уривок. Тему Петрика зображують чотири інструменти. Як ви думаєте, які? (2 скрипки, альт, віолончель). Їх чотири, а це музичною мовою означає «квартет».

Тему Пташки виконувала флейта, вона вам вже знайома.

Тему Качки – гобой (Показ інструментів на малюнках).

5.2.Аналіз прослуханого твору

Порівняйте музичні теми Пташки та Качки за тембром, регістром.

6. Підсумки уроку

- Як називається забарвлення голосу людини чи інструмента?

- Як називається ансамбль із чотирьох музикантів?

- Хто написав казку «Петрик і Вовк»?

Урок 12

Тема: Музична казка продовжується.

Мета: ознайомити учнів з музичними інструментами (літаври, барабан, кларнет, фагот, валторна); дати поняття «група оркестру»; продовжити розучування пісні «Різні голоси».

Обладнання: аудіозапис, ППЗ «Мистецтво» 2 клас, підручник «Мистецтво» для 2 класу, робочий зошит.

Тип уроку: урок поглиблення в тему.

Нові поняття: «літаври», «кларнет», «фагот», «група інструментів».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого.
3. Музична гра.
4. Вокально-хорова робота.
5. Поглиблення в тему. Слухання музики.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Повторення вивченого на минулому уроці

Діти, на минулому уроці ми з вами розпочали слухати та аналізувати музичну казку Сергія Прокоф'єва «Петрик і Вовк».

- Чим ця казка відрізняється від інших казок? (Вона музична) Які персонажі вам запам'яталися? (Петрик, Пташка, Качка) Звучанням яких інструментів в оркестрі зображені ці герої? (Струнні інструменти, флейта, гобой).

- Яку пісню ми розпочали вчити на минулому уроці? («Різні голоси»)

3. Музична гра

Нас оточує безліч різних звуків. Наші менші «брати» - свійські тварини, також не мовчать. Давайте зараз пограємось в гру «Хто як говорить?» Я буду називати тварину, а ви – відтворювати голосами її «пісеньку».

Наприклад: корівка, коник, кицька, горобець, вовк, качка.

4. Вокально-хорова робота

4.1 Бесіда.

У нашій пісеньці тваринки не просто говорять – вони співають. Тож виконаємо дихальні вправи, щоби підготуватися до співу.

4.2. Дихальні вправи.

4.3. Робота над піснею.

Пригадайте, як треба співати пісню? Який динамічний відтінок ви бачите у нотах? (mp) (Завдання 1)

4.4. Спів групами.

5. Поглиблення в тему

5.1. Слухання музики. С. Прокоф'єв «Петрик і Вовк» (продовження).

Продовжуємо слухати казку «Петрик і Вовк». Пригадайте, про що вона? А якщо ви забули, давайте разом пригадаємо (ППЗ). Отже, ви почули нового героя – Качку. Її виконує музичний інструмент – кларнет. Він відноситься до дерев'яних музичних інструментів. А от Дідуся виконує інструмент фагот. Він теж відноситься до дерев'яних духових інструментів. Але «тембр» в нього нижче, ніж у «оксамитового» кларнета. Він ніби «буркотить». Звичайно, Вовк несхожий на ці м'які інструменти. Його виконують аж три валторни. Цей інструмент відноситься до мідних духових інструментів. Мисливці з'явилися з лісу під гуркіт групи литавр та інструментів, про які ви вже знаєте. Відгадайте загадку в робочому зошиті і дізнаєтесь, про який інструмент я говорю. (Завдання 3)

Ви помітили, що інструменти мають різну назву, але відносяться до однієї групи. Запам'ятайте:

Група – це музиканти, які грають на однорідних інструментах.

Наприклад, група ударних або група струнних інструментів. Давайте послухаємо ще раз теми Петрика та мисливців. Вони виконуються саме групами інструментів. (Завдання 2)

6. Підсумки уроку

- Що таке група музичних інструментів?
- Які ви знаєте групи однорідних інструментів в оркестрі?
- Які інструменти виконували теми Качки, Вовка, мисливців?

Урок 13

Тема: Фінал.

Мета: розкрити поняття «фінал», «симфонічний оркестр» на прикладі симфонічної казки «Петрик і Вовк» С.Прокоф'єва; пригадати, хто такий диригент; розучити пісню «Малювала голуба» (сл.Н.Мовчан-Карпусь, муз.М.Колодочки); розвивати вокально-хорові навички, вміння працювати колективно.

Обладнання: ППЗ 2 клас, робочий зошит для 2 класу, аудіозапис, мультфільм «Петрик і Вовк»

Тип уроку: урок поглиблення в тему.

Поняття: «фінал», «симфонічний оркестр», «диригент».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Поглиблення в тему. Слухання музики.
3. Вивчення нового матеріалу.
4. Вокально-хорова робота.
5. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Поглиблення в тему. Слухання музики

2.1. Відомості про музичний фінал.

На сьогоднішньому уроці ми закінчуємо слухати музичну казку «Петрик і Вовк» Сергія Прокоф'єва. **(Завдання 1)**

В музиці останню частину твору називають фіналом. Інструменти в ній допомагають один одному краще прозвучати. В опері, балеті чи в музичній казці фіналом називають завершальну урочисту сцену, яку закінчує великий ансамбль інструментів.

2.2. Слухання музики. «Фінал. Музична казка «Петрик і Вовк».

2.3. Аналіз прослуханої музики.

Тема якого героя прозвучала у фінальній частині твору? Чи змінилося її темброве забарвлення? Фінал нашої казки виконував симфонічний оркестр.

Прослухайте ще раз уривок фіналу. Спробуйте впізнати за тембром інструменти.

2-е слухання

Які інструменти ви почули?

3. Вивчення нового матеріалу

3.1. Відомості про симфонічний оркестр.

Симфонічний оркестр – великий колектив музикантів. Складається з декількох груп інструментів. Наприклад: *група струнних інструментів* – звучить від тремтіння струн. За тембральним забарвленням група однорідна.

(Показ інструментів групи на малюнках)

Група духових інструментів – звучить від руху повітря, яке задуває виконавець у трубочки. Має яскраві тембри, звучить потужно, надає оркестру "блиск" (Показ інструментів групи на малюнках).

Група ударних інструментів – звучить від ударів паличками або чимось іншим. (Завдання 2)

Пригадайте, як називається людина, що керує оркестром? (Диригент)

(Завдання 3)

Він керує музикантами, які грають на музичних інструментах. Це не просто, оскільки музикантів в оркестрі багато. Але існує спеціальна мова жестів, і оркестранти чудово її розуміють.

4.Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

Давайте відчуємо себе духовими інструментами. Набираємо повітря через ніс, а видихаємо через рот. Плечі не піднімаємо.

4.2. Розспівування.

Повторимо пісню «Різні голоси». Співаємо на тр, не поспішаючи. Фрази закінчуємо довгими звуками – не обриваємо їх.

4.3.Розучування нової пісні «Малювала голуба» (сл. Н. Мовчан-Карпусь, муз. М.Колодочки).

Різні тембри музичних інструментів та різні тембри голосів дуже схожі на барви в палітрі художника. Сьогодні ми розучимо нову пісню про дівчинку, яка малювала картину всіма барвами веселки, і картина бриніла кольорами, неначе оркестр всіма тембрами інструментів.

Показ пісні вчителем

Розучування 1-го куплету пофразно з використанням ППЗ.

5. Підсумки уроку

Запитання:

- Що таке симфонічний оркестр?
- Хто такий диригент?
- Які групи інструментів входять до складу симфонічного оркестру?

Урок 14

Тема: Свято Миколая.

Мета: познайомити дітей з народним українським Святом Миколая; розучити пісню «Ой хто, хто Миколая любить»; повторити пісню «Малювала голуба»; слухати музику А.Вівальді «Зима. Пори року»; виховувати повагу до українських народних традицій та до музики інших народів; розвивати вокально-хорові навички, почуття ритму.

Обладнання: ППЗ 2 клас, робочий зошит для 2класу, аудіозапис.

Тип уроку: комбінований.

Поняття: «реприза».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань учнів.
3. Вивчення нового матеріалу.
4. Вокально-хорова робота.
5. Слухання музики.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне привітання

2. Актуалізація опорних знань учнів

Ось і наступила зима. А з нею приходять до нас на поріг зимові свята. Пригадайте, які ви знаєте народні свята зимового циклу? (Відповіді дітей)

Ви назвали свято Святого Миколая. Сьогодні ми будемо говорити саме про нього.

3. Вивчення нового матеріалу

3.1. Легенда про Святого Миколая.

Жив у місті Мирах, у Малій Азії, хлопець Миколай. Був він сиротою, бо батьки його рано помирали і залишили синові велике майно. У серці Миколая була велика доброта, і він вирішив роздати своє добро бідним. Кожної ночі накладав Миколай повен мішок їжі: м'яса, хліба, медових паляниць, а також одягу і грошей. Непомітно від служби виходив з дому, розносив по місту та розкладав біля порогів гостинці для бідних. А вранці придивлявся із даху свого дому, як раділи бідні діти. Старший слуга Миколая затривожився, коли побачив, що в коморах щораз стає менше припасів. «Напевно, хтось їх краде», – подумав він. – «Треба зловити злодія!» І він почав щоночі слідкувати й одного разу йому вдалося зловити «злодія». Яким же було його здивування, коли він упізнав свого господаря. Коли помер Миколай і його душа стала перед Господнім престолом, Господь спитав: «Чого бажаєш, мій Миколаю, в нагороду за добре життя на землі?» «Нічого не бажаю, тільки дозволь мені, Боже, сходити час від часу з неба на Землю і відвідувати дітей». Усміхнувся Господь і сказав: «Знав я, яким буде твоє прохання. Тож дозволяю тобі щороку в день твоїх іменин сходити на Землю». Відтоді кожного року, в день своїх іменин – 19 грудня – Святий Миколай ходить по землі і розносить добрим дітям дарунки.

Спробуйте написати короткого листа Миколаю. (Завдання 1)

4. Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

4.2. Розучування пісні «Ой хто, хто Миколая любить».

Сьогодні ми послухаємо та розучимо пісню-прохання, молитву до Святого Миколая.

Виконання пісні вчителем

4.3. Ритмічна робота за нотним текстом пісні. (Завдання 2) Спів на склад «та». Поєднання мелодії та слів пісні.

4.4. Нове поняття.

Зверніть увагу на новий музичний знак усередині пісні. Це **реприза** – знак повторення.

4.5. Пригадайте пісню «Малювала голуба». Виконання пісні.

5. Слухання музики

5.1. Бесіда про звуки зими.

Взимку можна почути зовсім інші звуки, ніж восени. Хоч іноді говорять, що зима беззвучна, та це не так. Прислухайтеся до зими. Які звуки можна почути? (Відповіді дітей) (Завдання 2)

Ось як почув зиму поет В.Бичко.

Зима

*Дорога біла стелеться,
І краю їй нема.
Сніжок мете. Метелиця.
Прийшла до нас зима.
Льодком тоненьким скована,
Спинилася ріка.
Повита тихим сном вона,
Весняних днів чека.
І ліс дріма. Безлисною
Верхівкою поник.
Над ним пісні висвистує
Лиш вітер-сніговик.*

Красуня-зима має складний характер. Послухайте, як її змалював італійський композитор Антоніо Вівальді.

Слухання «Зима. Пори року» А.Вівальді

5.2. Аналіз прослуханого твору.

Запитання:

- Опишіть голос зими у прослуханому творі
- Які інструменти оркестру ви почули? (Завдання 3)
- В яких кольорах можна передати настрої зими, слухаючи цю музику?

6. Підсумки уроку

Ви сьогодні були уважними слухачами музики зими. Але ваша подорож зимовою казкою не закінчується. Продовжимо на наступному уроці.

Урок 15

Тема: Добро несе різдвяний Янгол.

Мета: ознайомити учнів із зимовими святами; ввести нові поняття – «колядка», «щедрівка»; розвивати вокально-хорові навички, вміння працювати в колективі; виховувати любов до рідного краю та повагу до національних традицій українців.

Обладнання:ПК. ППЗ 2 клас, фортепіано, ноти пісень, уривок з к/ ф «Один вдома».

Типу року: комбінований.

Поняття: «колядки», «щедрівки».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань учнів.
3. Вивчення нового матеріалу.
4. Вокально-хорова робота.
5. Слухання музики.
6. Підсумок уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань учнів

2.1. *Бесіда.*

Ось і зима до нас завітала. А з нею ідуть веселі зимові свята. В Україні дуже любили цю пору року саме за різноманітні та веселі свята. Нагадайте, які зимові свята ви знаєте? (Відповіді дітей) Сьогодні ми будемо говорити про найдавніші і найулюбленіші свята українців.

3. Вивчення нового матеріалу

3.1. *Бесіда.*

Відгадайте загадку, і ви дізнаєтесь про найдавніші різдвяні пісні нашого народу. (Завдання 1)

На Різдво діти колядують. Вони ходять із вертепом і зіркою по хатах і співають. Вважалося, що в цей день (6 січня) треба було прогнати уявного змія, який намагався з'їсти нове Сонце, а потім ходили від хати до хати, щоб сповістити людей про народження нового Сонця, і зображення цього сонця носили з собою. Ця традиція збереглася й до сьогодні. (Робота з підручником)

А тільки на небі сходила зоря, колядники заходили в двір, будили господаря і співали його родині величальних пісень про сонце, місяць, зорі. Ці пісні й стали називати *колядками*.

Через тиждень після Коляди відзначали Щедрий вечір (Старий Новий рік). За традицією, діти обходили хати із побажанням людям щастя, здоров'я і добробуту в Новому Році. В цей час співали *щедрівки*. На Новий рік люди посівали в хаті зерном.

(Завдання 2)

4. Вокально-хорова робота

4.1. *Дихальні вправи.*

4.2. *Розучування колядок та щедрівок.*

Спів вчителем «Нова радість стала», «Щедрик»

4.3. *Спів учнями «Нова радість стала».* Звертаємо увагу на розспів складів. Спів «Щедрика».

5. Слухання музики

Українська народна пісня «Щедрик» в обробці М.Леонтовича. Перегляд уривка з к/ф «Один вдома»

В Америці так полюбили нашого «Щедрика», що вже вважають за свою різдвяну пісню. Подивіться уривок із кінофільму «Один вдома» і почуйте, яка пісня звучить за кадром.

6. Підсумок уроку

- Як називаються різдвяні пісні українців?
- Яка щедрівка стала знаною на весь світ?

Урок 16

Тема: З Новим роком!

Мета: перевірити знання учнів за темою розділу «Мистецтво і рукотворний світ».

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, фортепіано, ноти пісень, скринька, прикрашена в новорічному стилі.

Тип уроку: урок-гра.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Бесіда

Сьогодні ми будемо з вами пошуковцями. В цій новорічній скрині все переплуталося. Ви допоможете мені навести порядок? Тож, за роботу!

3. Завдання гри (в скринці знаходяться літери)

Хуртовина перемішала новорічне побажання для вас, і нам треба впоратись із завданнями. Допоможіть відкрити цю скриню!

1. Якщо ви правильно виконаєте завдання, нам відкриються всі літери. Виконайте **Завдання 1** в робочому зошиті.

(Вчитель розташовує на дошці літери **К О М**)

2. Тут якийсь лист (Вчитель читає: «Дорогі діти! Який композитор допоміг вам розібратися з тембрами інструментів? Якщо ви правильно назвете його прізвище, то отримаєте наступні літери» (С.Прокоф'єв).

(Вчитель розташовує літери **Н О В**)

3. Прочитайте слова, в яких сховалися ноти (**Завдання 2**)

(Відкриваються літери **З И М**)

4. Музична вікторина. Пригадайте назви творів та їх авторів.

А.Вівальді «Зима»

С.Прокоф'єв. Заклучна хода із симфонічної казки «Петрик і Вовк»

Українська народна пісня в обробці М.Леонтовича «Щедрик»

Й.С.Бах «Жарт»

(Відкриваються літери **Р О!**)

5. Останнє завдання! Давайте складемо всі отримані літери. Що в нас вийшло?

«З Новим роком!».

Цей рік закінчується, і вам треба запам'ятати все, що ми вивчили на наших уроках. А зараз давайте проспівемо ваші улюблені пісні.

Спів улюблених пісень

4. Підсумок уроку

Відпочиваючи на канікулах, не забувайте слухати музику. Співайте улюблені пісні на новорічних ранках та домашніх концертах. Запам'ятовуйте свої музичні враження й поділіться з нами після канікул. З Новим Роком!

Розділ III. Бринить природи мова кольорова

Урок № 17

Тема: Якого кольору зимова тиша?

Мета: дати нове поняття «музичний пейзаж»; познайомити дітей з творчістю Клода Дебюссі; розвивати образне мислення дітей; розширювати словниковий запас учнів; виховувати любов до природи; розвивати почуття прекрасного.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації зимових пейзажів, музичні інструменти.

Тип уроку: урок введення в тему.

Нові поняття: «музичний пейзаж», «пауза».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань учнів.
3. Нова тема.
4. Вокально-хорова робота.
5. Творче завдання.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Актуалізація опорних знань учнів

2.1. Бесіда.

Сьогодні за вікном справжня зима. Подивіться, як гарно й тихо падає сніг. Коли прислухатись, то можна почути зимову тишу. (**Завдання 1**)

- Якого кольору зимова тиша? Які барви переважають у зимовій природі? (Відповіді дітей)

Зима – неперевершена фантазерка. Кожен день вона вимальовує свої неповторні візерунки, прикрашаючи гілочки дерев, будинки. Погляньте, які чудові морозні узор малює зима на вікнах (Показ ілюстрацій). Ніби справжня майстриня, зима пряде ошатне покривало. Послухайте, як в поетичних рядках сховались мереживні плетіння зими.

Зимова казка

Мороз малює срібно-синім пензлем

Чарівних квітів пелюстки коштовні.

А вікна плачуть. Їхні сльози мерзнуть,

Лишаючи малюнки неповторні.

(М. Підгірянкa)

3. Нова тема

Неймовірну красу зими можна не тільки побачити, а ще й почути. У віршах, у звуках музики. Адже композитори створюють музичний пейзаж.

- Пригадайте, що ми називаємо пейзажем?

- Поміркуйте, що таке музичний пейзаж?

3.1. Слухання музики.

Послухайте твір французького композитора Клода Дебюссі «Сніг танцює» і уявіть зимовий пейзаж (Слухання твору).

Аналіз прослуханого твору:

- Яким ви уявили танок сніжинок – повільним чи швидким?

- Яким ви уявили сніг – різнокольоровим чи білим?

3.2. Естетотерапевтична вправа.

Зараз ми з вами вийдемо на уявну прогулянку до лісу.

Уявімо, що ми йдемо по снігу (Діти встають і починають іти на місці).

Він рипить під нашими ногами (Діти промовляють склади «рип-рип»).

Налетіла стайка горобців (Діти відтворюють спів горобців).

І раптом ви зупинилися (Діти зупиняються).

Послухайте, яка навкруги тиша (Діти стоять і прислухаються).

Трошки відпочиньте і підемо додому (Діти знов йдуть на місці).

3.3. Введення нового поняття.

Коли ви йшли і раптом зупинилися – все навкруги завмерло. В музиці теж іноді є зупинки. Вони позначаються знаком «пауза». Пауза – це знак мовчання (Діти читають правило в підручнику). Скажіть, чого більше в зимовому пейзажі –звучання чи пауз? (Завдання 2, 3)

4. Вокально-хорова робота

4.1. Бесіда.

Погляньте, погляньте, яка благодать,

Метелики з неба на землю летять!

Квітки повмирили усюди надворі -

Морозець малює на шибках узорі...

(О.Олесь)

Чому сніжинки іноді порівнюють з метеликами? Прослухайте нову пісню «Сніжинки» (слова народні, муз Я.Степового).

4.2. Показ пісні.

4.3. Розучування 1-го куплету.

4.4 Виконання пісні з пластичними рухами.

5. Творче завдання

Дітки, уявіть, що ви композитори, і працюєте над складанням музики «Сніг танцює». Які інструменти ви візьмете для виконання вашого твору? (Робота з ППЗ)

6. Підсумки уроку

- Які музичні тембри підходять до зимової тиші?

- Якого кольору зимова тиша?
- Що таке пауза?

Урок № 18

Тема: Зимові сні.

Мета: навчати дітей спостерігати за природою; навчати відрізняти тембри та реєстри в музиці; розвивати вокально-хорові навички та почуття ритму; виховувати в учнів небайдужість до тварин та птахів.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації тварин (взимку).

Тип уроку: комбінований.

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вокально-хорова робота.
5. Вивчення нового матеріалу.
6. Творче завдання.
7. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

- Перевірка готовності дітей до уроку.
- Музичне вітання.

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- З творчістю якого композитора ми познайомились?
- Що таке музичний пейзаж?
- Якого кольору зимова тиша?
- Яку пісню почали вивчати?

3. Актуалізація опорних знань учнів

- Як прикрашають себе звірі в зимовий час?
- Хто із звірів має найяскравіший колір хутра чи пір'ячка?

4. Вокально-хорова робота

Сьогодні ми знову звернемося до пісні «Сніжинки». Ми не тільки проспівали 1-й куплет, а й довчимо її. Старайтесь бути точними у виконанні мелодії.

4.1. Дихальні вправи. (За методикою В.Ємельянова)

4.2. Розспіванка.

Сніг іде, іде, іде.

А зима пряде, пряде.

(У висхідному та низхідному порядку по звуках «С1-G1»)

5. Вивчення нового матеріалу

5.1. Бесіда.

Холодна красуня зима приспала природу аж до весни. Все вкрито білою ковдрою. Голодно і холодно тваринкам взимку (Показ ілюстрації). Але вони вміють прилаштуватися до зими.

- Діти, як пристосовуються тварини до зими? (Відповіді учнів)

Уявіть, як ведмежатко спить у барлозі і смочче свою лапу? Мабуть, йому сняться солодкі сни. Послухайте віршик про ведмежатка та про його сон.

Ведмежий сон

*У барлозі восени
вереду-дитину
заколисували сни
пізньої години.*

*Перший сон був про медок
солоденький з липи.*

*Швидко з'їв ведмідь-синок
і очима кліпа.*

*В другім – ягідки рясні
із куща малини
спритно вибирав усі,
та й не спить дитина.*

*Третій сон розміркував:
– Чом йому не спиться?*

*І блокбастера придбав
серій на сто тридцять.*

*Все по-справжньому вві сні
з самого початку:*

*хижі бджоли – це чужі,
наші – ведмежатко.*

*Довелось в бойовику
бігти, відбиватись,
то пірнати у ріку,
то в дуплі ховатись.*

*Хижа згряя, знай своє,
нападає, жалить:*

*то за носа ущипне,
то у лапу всмалить.*

*Хепі-ендом навесні
серіал скінчився:*

*переможені чужі,
наш – живим лишився.*

*Потягнувшись після сну,
ведмежа-синочок*

*подивитись на весну
рушив у садочок.*

*Бджілка з яблуні прудка
весело гукнула:*

*– Знаю цього малюка! –
й хитро підморгнула.*

(Леся Вознюк)

5.2. Слухання музики.

Сьогодні ви почуєте музику, яка зображує ведмедя. Поміркуйте, якими можуть бути регістр і тембр в цій музиці?

Слухання. В.Губа «Ведмідь-бешкетник».

Опишіть образ ведмедя в музиці. (Завдання 2)

6. Творче завдання

Подивіться на таблицю. Які цікаві сліди залишили мама-ведмедиця та ведмежатко. Давайте розберемося, чиї вони. Для початку пригадайте, що таке ритм у музиці. А тепер проплескайте ритм мами-ведмедиці, а потім – ведмежатка. Придумайте своє закінчення ритмового малюнка. (Завдання 3)

7. Підсумки уроку

Поміркуйте, чим ми можемо допомогти тваринам узимку?

Урок 19

Тема: Карнавал тварин.

Мета: познайомити з творчістю К.Сен-Санса; дати поняття «карнавал»; порівняти музичні портрети лева та слона; розучити пісню «Левенятко», повторити пісню «Колискова ведмедиці»; виховувати цікавість до навколишнього світу.

Обладнання: фортепіано, ноти пісні, фото тварин, аудіозапис музики К.Сен-Санса «Карнавал тварин»- «Королівський марш левів» та «Слон», ППЗ, підручник «Мистецтво» для 2 класу.

Тип уроку: комбінований.

Нові поняття: «карнавал».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого матеріалу.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Нова тема.
5. Вокально-хорова робота.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне привітання

2. Повторення вивченого матеріалу

2.1. Запитання:

- Яку пісню ми вивчили на минулому уроці?
- Музику якого композитора слухали на минулому уроці?

3. Актуалізація опорних знань учнів

3.1. Бесіда.

Сьогодні ми відвідаємо свято. Відгадайте його назву (**Завдання 1**)

Що ви знаєте про карнавал? (Відповіді учнів) Це свято з вигадками, веселими перевдяганнями, піснями, танцями. У нас буде незвичний карнавал, а тваринний. Яких звіряток ви запросили б? (Відповіді учнів)

4. Нова тема

4.1. Слухання музики.

Музичний карнавал, який створив французький композитор Каміль Сен-Санс не простий, а фантастичний. Він написаний для симфонічного оркестру. Його герої – тварини. Вони хизуються своєю силою і красою, а іноді – пустощами. Хтось марширує, а хтось танцює повільний вальс.

Відгадайте, хто з'явився на карнавалі? Прослухайте п'єсу і зверніть увагу на регістр, динаміку і впізнайте голоси тварин.

(Слухання «Карнавал тварин. Королівський марш левів»)

Ви не здогадалися, хто це? Послухайте вірш про цього героя.

Розкішна грива, з китичкою хвіст.

І до мисливства має справжній хист.

Коли голодний, миттю за хвилину

Вполює на обід якусь тварину.

Його царем не дарма величають,

Бояться всі і дуже поважають.

Ховаються, як чують його рев.

А підкажіть-но, діти, хто це? (Лев)

- Який характер лева – грізний чи сумирний?

- Який характер музики?

Прослухайте ще один музичний портрет тварини. Здогадайтесь, хто це?
Що він робить, який у нього характер?

(Слухання «Карнавал тварин. Слон»)

На перший погляд - він незграбний,

Великий, ноги, як стовпи.

А придивися більш уважно –

І свою думку зміниш ти.

Весь день цілісінький тупцює,

Кива голівкою, танцює,

Розучить скоро вальс-бостон,

Наш танцюрист невтомний - ... (Слон)

Порівняйте дві прослухані п'єси за характером. Який музичний розмір композитор використав для вальсу, який для маршу? **(Завдання 2, 3)**

5. Вокально-хорова робота

5.1. Дихальні вправи. (За методикою В.Ємельянова)

5.2. Розспіванка.

На склади «ду», «ті», «та» по звуках мажорного тризвуку.

5.3. Показ пісні «Левенятко».

Саме музика допомагала тваринам виступати на сцені. Ми спробуємо уявити себе героями цієї пісні.

- Який характер пісні?

- Який темп пісні?

- Чи хотіли б ви мати справжнє левенятко? (відповіді дітей)

5.4. Розучування 1 куплету та приспіву пісні «Левенятко».

5.5. Повторення «Коліскової ведмедиці».

6. Підсумки уроку

1. Які тварини завітали до нас на карнавал?

2. Чим відрізняються музичні теми лева та слона?

3. Що цікавого ви дізналися на цьому уроці?

Урок № 20

Тема: Музичний карнавал птахів.

Мета: навчати дітей спостерігати за природою; навчати відрізняти тембри та регістри в музиці; продовжити знайомство із сюїтою К.Сен-Санса «Карнавал тварин»; розвивати вокально-хорові навички та почуття ритму; виховувати в учнів небайдужість до тварин та птахів.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації птахів.

Тип уроку: урок поглиблення в тему.

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нової теми.
5. Творче завдання.
6. Вокально-хорова робота.
7. Підсумок уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне привітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

2.1. Нагадайте, з яким видом театрального дійства ми почали знайомитись на минулому уроці? (з карнавалом). Які гості з тваринного світу побували на ньому? А кого ще ми можемо запросити на карнавал? (**Завдання 1**)

Тож сьогодні гості на музичному карнавалі – птахи.

3. Актуалізація опорних знань учнів

- Яких ви знаєте свійських птахів?

- Яких ви знаєте диких птахів?

А які ж птахи потрапили до нас? Про це ви дізнаєтесь, відгадавши загадки.

Загадка 1

*Він господар на подвір'ї,
Має різнобарвне пір'я.
Свою шапочку червону
Носить гордо, як корону.
Вранці, як почне співати,
То не дасть нікому спати.* (Півник)

Загадка 2

*Має подружок гарненьких
Білих, чорненьких, рябеньких.
Киньте зернятко, - за це
Кожна вам знесе яйце.
Їжте, діти, підкріпляйтесь,
Хто ці птахи, здогадайтесь?* (Курочки)

Загадка 3

*Вербви додоу хиляться
Вражені їх красою.
В дзеркало озера дивляться,
Вигнувши шиї дугою
Красені. Легко гойдаються
На блакитній водиці,
Крилонька склавши докупи
Горді поважні птиці.
Звідки ці диво-птахи?
Чи, бува, не із казки?
Хто милувався ними?
То підкажіть, будь ласка!* (Лебеді)

Загадка 4

*Сіренька, плямиста
По лісу літає.
У піжмурки гратись
Усіх закликає.
У листі сховавшись,
Гукає: «Ку-ку!»
Діти, ви знаєте пташку таку?
(Зозуля)*

4. Вивчення нової теми

4.1. Слухання музики.

Молодці, діти! Отже, на святі карнавалу будуть не тільки звірі, а й птахи. Їхні образи чудово змалював К.Сен-Санс. Діти, уважно прослухайте уривок і поміркуйте, кого зобразив композитор?

Слухання. К. Сен-Санс «Півник і кури».

Наступною ми прослухаємо твір про зозулю – лісову пташку.

Слухання. К. Сен-Санс «Зозуля в хащі лісу».

Багато з нас чув голос зозулі, а не всі знають, що вона співає з закритим дзьобом. У неї роздувається горло, і ми чуємо «ку-ку». А тепер прослухайте чудову музику про красеня серед птахів. **(Завдання 2)**

Слухання. К.Сен-Санс «Лебідь».

Чи вдалося композитору передати плавність і ніжність цього птаха? Якими музичними засобами?**(Завдання 3)**

5. Творче завдання

Нехай кожен з другокласників уявить себе птахом і покаже нам свій образ за допомогою пантоміми. А ми спробуємо відгадати, кого саме показує учень.

6. Вокально-хорова робота

6.1. Дихальні вправи (За О.Ємельяновим).

6.2. Розспіванка.

Спробуємо відтворити спів зозулі (Гра «Голос зозулі». Відлуння).

6.3. Продовження розучування пісні «Левенятко».

- Розучування 2-го та 3-го куплетів.

- Художнє виконання пісні.

7. Підсумок уроку

- Які характери птахів показав Каміль Сен-Санс в сюїті «Карнавал птахів»?

- Що у п'єсах композитор зображав, а що виражав?

Урок № 21

Тема: Музичний карнавал: подорож до далеких країн.

Мета: навчати дітей спостерігати за природою; навчати відрізняти тембри та регістри в музиці; продовжити знайомство із сюїтою К.Сен-Санса «Карнавал тварин»; розучити пісню «Зима і Весна»; розвивати вокально-хорові навички та почуття ритму; виховувати в учнів цікавість до навколишнього світу.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, магнітофон, підручник «Мистецтво» для 2 класу, ілюстрації кенгуру.

Тип уроку: урок поглиблення в тему.

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Нова тема.
5. Вокально-хорова робота.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- Які герої завітали до нас на минулому уроці?
- Хто автор музики, яку ми слухали?
- Яку пісню вивчили?
- Яку творчу роботу виконували?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Діти, поміркуйте, яких тварин немає на території України? Чому?
(Відповіді дітей)

4. Нова тема

Але ж їм теж би хотілося побувати у нас на карнавалі. Давайте запросимо на свято гостей не простих, а екзотичних. Хто ж перший потрапив до нас? І як завжди, загадка!

Послухаємо п'єсу «Кенгуру».

4.1. Слухання музики. К.Сен-Санс «Кенгуру».

4.2. Аналіз прослуханого твору.

- Про що розповіли енергійні стрибки музики?
- Який інструмент композитор обрав для створення образу кенгуру?

Чому? (Завдання 2)

5. Вокально-хорова робота

5.1. Бесіда.

Завдяки композитору К.Сен-Сансу до нас приходили екзотичні тваринки – кенгуру, слон, левеня. Всі вони живуть у далеких, теплих країнах, де зими немає. А весна приходить непомітно. Діти, а як до нас приходить весна? За вікном ще лежить сніг, але ми відчуваємо, що скоро прийде весна. Треба до неї підготуватися. Проводжаємо зиму та стрічаємо весну виконанням української народної пісні «Зима і Весна».

5.2. Показ пісні вчителем.

5.3. Дихальні вправи.

5.4. Розучування пісні «Зима і Весна».

При розучуванні звернути увагу на характер та образи пісні. Підібрати слова-характеристики до мелодії пісні.

6. Підсумки уроку

- Які звірі відвідали музичний карнавал К.Сен-Санса?
- За допомогою яких музичних інструментів це відбулося?

Урок 22

Тема: Музична ілюстрація. Опера «Снігуронька».

Мета: дати поняття «опера»; навчати дітей співати в образі; розвивати образне мислення; розвивати вокально-хорові навички; виховувати любов до класичної музики.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, підручник «Мистецтво» для 2 класу, м/ф «Снігуронька» (уривок).

Тип уроку: комбінований.

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вокально-хорова робота.
5. Вивчення нового матеріалу.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- Яку казкову подорож ми завершили на минулому уроці?
- Хто були нашими гостями на карнавалі?
- Хто автор сюїти «Карнавал тварин»? (Завдання 1)
- Яку пісню ми почали вивчати?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Нагадайте, які казки про зиму ви знаєте? (Відповіді дітей) Назвіть головних героїв казки «Снігуронька». Чому Снігуронька розтанула? Вона розтанула від вогню. А зиму що може прогнати?

Скоро прийде до нас весна.

Уже плывуть крижини по ріці,

У синім небі кілька хмар легеньких.

А я весну тримаю у руці

У вигляді підсніжників біленьких.

Продовжимо розучувати українську народну пісню «Зима і Весна».

4. Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

4.2. Розучування 2 куплету пісні «Зима і Весна». (Завдання 2)

4.3. Художнє виконання пісні.

5. Вивчення нового матеріалу

5.1. Бесіда.

На початку уроку ви пригадали казки про зиму. Російський драматург О.М. Островський написав п'єсу «Снігуронька».

(Перегляд уривка з ППЗ)

Чудова казка! Але образ Снігуроньки зустрічається не тільки в казках. На цей сюжет є кінофільми, мультфільми, вистави. А також є опера.

5.2. Введення нового поняття.

Опера – це музична вистава, в якій герої не розмовляють, а співають у супроводі симфонічного оркестру. (Завдання 3)

5.3. Слухання музики.

Подивіться та послушайте уривок з м/ф «Снігуронька»

5.4. Аналіз прослуханого твору.

- В яких кольорах ви уявили образи героїв: у холодних чи теплих?

- Який тембр використав композитор для образу Снігуроньки?

6. Підсумки уроку

- Що таке опера?

- Хто автор опери «Снігуронька»?

Урок 23

Тема: Зима з весною зустрічається.

Мета: познайомити дітей з народними святами Стрітення та Масниця; поглибити знання про виражальні та зображальні можливості інтонації; слухати музику П.Чайковського «Масниця», «Пісня жайворонка»; розучити 1 куплет пісні «Сірі котики».

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, підручник «Мистецтво» для 2 класу.

Тип уроку: комбінований.

Нові поняття: «Масниця», «Стрітення».

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Споглядання репродукцій.
6. Слухання музики.
7. Вокально-хорова робота.
8. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- Дайте визначення поняття «опера»?

- Хто написав оперу «Снігуронька»?

- Якою ви запам'ятали Снігуроньку?

3. Актуалізація опорних знань учнів

3.1. Бесіда.

Зустрілися дві ошатні пані та й вихваляються одна перед одною. А хто вони – відгадайте самі.

Хто наткав полотна

аж від лісу до вікна?

І сміється, задається:

От така ширина!

(Зима)

Я пробуджую поля,

Небеса і ручаї

Та завітчую гаї.

І усякий мене зна...

Відгадали? Я...

(Весна)

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. Бесіда.

Український народ вірив у сили природи. Тому у давнину прихід нового року відмічали не взимку, а навесні, з початком пробудження природи.

Масниця – одне з найвеселіших народних свят. Святкування приходу весни триває до початку Великого посту. Завершується свято 14 лютого. За давнім слов'янським звичаєм люди проводжають зиму і зустрічають весну, влаштовуючи святкові гуляння з традиційними млинцями. Адже млинець – символ сонця. **(Завдання 1)**

На Стрітіння, 15 лютого, освячували воду, яка після цього вважалась цілющою. Люди здавна вірять, що в цей день зустрічаються зима з літом і змагаються, кому бути. Про символічну зустріч зими і літа є багато розповідей, сповнених народної дотепності та гумору. Це свято завершує зимовий цикл народних обрядів. На Стрітіння люди уважно стежать за погодою, намагаючись виявити найменші її зміни. З цим пов'язано багато народних прикмет:

1. Якщо на Стрітіння сніг зранку, буде врожай ранніх зернових, увечері – пізніх.

2. Ясна і тиха погода в цей день віщує добрий урожай і роїння бджіл.

3. Як на Стрітіння тепло й сонячно, то весна буде теплою.

5. Споглядання репродукцій

Роздивіться репродукцію художника Г.Нарбута «Масниця» (Підручник). Поміркуйте, як кольори, використані художником, передають настрій свята. На яких інструментах грають троїсті музики?

6. Слухання музики

Композитор П.І. Чайковський створив цикл п'єс «Пори року». З «Осінньою піснею» ми вже з вами знайомі. А сьогодні послухаємо два музичні портрети весняних місяців. Перший твір «Масниця». Слухаючи його, уявіть радість, веселощі цього свята та відчуйте інтонації радісного співу, розголос натовпу людей.

Слухання. «Масниця» П. Чайковського

Другий твір присвячений березню. Він має назву «Пісня жайворонка». При слуханні відчуйте інтонації співу пташки. Поміркуйте, в якому регістрі звучить мелодія цього твору.

Слухання. «Пісня жайворонка» П. Чайковського

7. Вокально-хорова робота

7.1. Дихальні вправи.

7.2. Розспівування. «Вийди, вийди, сонечко» (Завдання 2)

7.3. Розучування пісні «Весняні котики» (муз. О.Янушкевича, сл. О.Ясакової).

Роздивіться фото (із зображенням верби). Як в народі називають цю рослину? (Котики) А чому? (Відповіді дітей) Сьогодні ми розучимо пісню «Весняні котики».

- Виконання пісні вчителем.

- Розучування 1 куплету пісні за допомогою графічної схеми (ППЗ),

8. Підсумки уроку

- Твори якого композитора ми сьогодні слухали на уроці?

- Чому композитор дав такі назви своїм творам?

Урок 24

Тема: Великодні дзвони.

Мета: познайомити дітей зі святкуванням Великодня; розкрити засоби зображення весни у мистецтві; продовжити формувати вміння аналізувати музичні твори; продовжити розучування пісні «Весняні котики»; удосконалювати вміння розкривати виражальні та зображувальні інтонації у музичних творах.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, підручник «Мистецтво» для 2 класу.

Тип уроку: урок поглиблення теми.

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Слухання музики.
6. Вокально-хорова робота.
7. Творче завдання.
8. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- З якими народними святами ви познайомилися на минулому уроці?
- Твори якого композитора ви слухали?
- Яку пісню ми почали вивчати?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Христос воскрес! Радійте нині діти!

Сповнилося найбільше із чудес.

Пропала тьма, і сонце правди світить.

Христос воскрес! Воістину воскрес!

(І.Савицька)

Про яке свято йдеться у віршику? Що ви знаєте про Великдень?
(Відповіді дітей) (Завдання 1)

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. Бесіда.

Здавна перший день Пасхи у народі зветься Великоднем, а увесь Пасхальний тиждень - Світлим. Існувало навіть повір'я, що цей тиждень - один день, бо коли Христос воскрес, тоді сонце стояло на небі не заходячи сім днів. Тож і лунають великодні дзвони цілий тиждень, а люди радіють, христосуються та бажають добра одне одному. Це свято приходить навесні, тому наші предки зустрічали весну з Великоднем. За звичаєм, вони співали пісні, водили хороводи, грали в ігри. Найдревніші предки співали веснянки саме на Великдень.

5. Слухання музики

Послухайте веснянку «Ой на горі церковця». Її співатимуть так, як співали наші предки.

Слухання веснянки «Ой на горі церковця»

Напевне ви почули, що ця весняночка прозвучала у вокальному виконанні. А зараз послухайте веснянку в інструментальному виконанні.

Слухання. «Веснянка» Л. Ревуцького

Порівняйте дві веснянки та знайдіть схожі інтонації.

6. Вокально-хорова робота

6.1. Дихальні вправи.

6.2. Розспівування «Вийди, вийди, сонечко».

6.3. Продовження розучування пісні «Весняні котики» (2-ий та 3-ій куплети).

6.4. Художнє виконання пісні «Весняні котики».

7. Творче завдання

Під час Великодніх свят завжди звучать дзвони. Вони створюють атмосферу свята, чистоти та урочистості.

Послухайте, як звучать Великодні дзвони. Спробуйте за допомогою трикутників та дзвоників відтворити почуте.

Слухання звучання церковних дзвонів

Гра на музичних інструментах. (Завдання 3)

8. Підсумки уроку

- Які настрої втілені у Великодніх дзвонах?
- Що таке веснянки? Коли їх співають?

Урок 25

Тема: Коза-дереза.

Мета: розкрити особливості виражальних інтонацій; формувати вміння аналізувати настрої, емоційні стани, виражені в музичних характеристиках героїв; розучити пісню Лисички та пісню Кози; слухати уривки з опери «Коза-Дереза» М.Лисенка.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, підручник «Мистецтво» для 2 класу.

Тип уроку: комбінований.

Поняття: «рух мелодії».

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Вокально-хорова робота.
6. Слухання музики.
7. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- З якими святами ви познайомилися на минулому уроці?

- Що таке веснянки?
- Над якою піснею працювали?

3. Актуалізація опорних знань учнів

В українських народній творчості є багато казок про тварин. Пригадайте їх (Відповіді дітей).

Пригадайте зміст казки «Коза-Дерева». (Завдання 1)

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. Бесіда.

На декілька з казок навіть написані опери. Сьогодні ми познайомимось з однією з них. Композитор М.Лисенко написав дитячу оперу «Коза –Дерева».

Микола Лисенко писав дуже багато серйозної музики. Але оперу «Коза-Дерева» він присвятив своїм дітям. Всі герої по-казковому говорять, танцюють і співають Для кожного героя казки композитор написав пісні. Мелодії в них прості й легко запам'ятовуються.

5. Вокально-хорова робота

5.1. Дихальні вправи.

5.2. Розучування пісні Лисички. (Завдання 2) При співі врахуйте слова-характеристики. Спробуйте виразити інтонацією лисиччин характер.

5.3. Розучування пісні Кози. (Завдання 3) . При співі пісні показати образ Кози - підступної та хитрої.

6. Слухання музики

Прослухайте уривок з опери та порівняйте рисунки пісень Кози, Лисички, Рака.

Яка з мелодій плавна і хвиляста, яка енергійна і стрибкоподібна, яка ніби «тупцює» на місці?

Мелодія може рухатися вгору, вниз, залишатися на одній висоті.

6.1. Пластичне інтонування.

Покажіть рукою, як рухається мелодія пісні Кози, Рака, Лисички.

7. Підсумки уроку

Музику до казки ми прослухали, образи героїв з'ясували. А тепер час намалювати їх.

Урок 26

Тема: Мистецьке « дерево життя».

Мета: узагальнити вивчений матеріал, повторення вивчених понять.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, стилізоване дерево, різні елементи свят, ілюстрації, нотний матеріал, робочий зошит.

Тип уроку: урок-гра.

Хід уроку

1. Організаційна частина. Музичне вітання

2. Основна частина

2.1. Бесіда.

Діти, ми з вами вивчили багато народних свят та традицій їх святкування.

Всі вони різноманітні, цікаві, різнобарвні. Кожне свято особливе, неповторне.

3. Гра

3.1. Зараз ми проведемо гру «Знайди пару».

Завдання №1

3.2. Наступне завдання – «Літературний конкурс» (вказати пору року, про яку йдеться у вірші)

*Поселився вітер в лісі серед ночі на горісі-
І на всіх деревах віти почали тоді тремтіти, бідолахи.
Вранці клени посмутніли, а надвечір пожовтіли,-
І злетіло в небо листя понад лісом золотим, ніби птахи.*

*Вінишуємо нині всім вам, люди добрі!
Нехай поміч Божя завжди з вами буде.
Хай кожної днини, кожної години
Бог благословить вас, хай лихо загине.
Бувайте здорові разом з діточками,
Нехай горя, смутку не буде між вами.
Худібка і пчілка нехай ся ховає,
А град, вогонь, хмари нехай вас минають.
Нехай ся зародить жито і пшениця і всяка пашиця!*

*Уже сонечко пригріло, потекли струмки.
Темний гай зазеленів, зацвіли квітки.
Підем ми тоді з тобою в ліс на цілий день,
І натішимося весною, і наслухаємся пісень.*

3.3. Конкурс «Хто швидше пригадає тварину».

Завдання №2

3.4. Конкурс «Прикрасимо дерево». З наведених ілюстрацій вибрати необхідні, відповідно до кожного свята, і ними прикрасити стилізоване дерево.

І останній конкурс –співочий. Згадаємо вивчені пісні, присвячені різним святам.

- Змагання двох команд.
- Індивідуальний спів.
- Спів групами.

Завдання №3

4. Підсумок уроку

Урок 27

Тема: Наша рідна Україна, мов веснянка солов'їна.

Мета: провести бесіду про рідну землю, Батьківщину; дати поняття «патріотична пісня»; розучити пісню Л. Давидової «Наша рідна Україна»,

виховувати почуття патріотизму, любові до рідної землі; засвоїти поняття «патріотична пісня»; формувати універсальні якості творчої особистості.

Обладнання: КП, ППЗ 2 клас, аудіозаписи, плакати, ілюстрації.

Тип уроку: комбінований.

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних знань учнів.
3. Вивчення нового матеріалу.
4. Вокально-хорова робота.
5. Слухання музики.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань учнів. Повідомлення нової теми

Сьогодні ми проведемо урок, присвячений рідній Україні. Батьківщиною називають землю, де ви народилися. У кожного вона своя, а ми називаємо батьківщиною – Україну.

(Завдання № 1)

3. Вивчення нового матеріалу

Нелегка доля, цікава історія, сум і радощі, всього зазнала Україна.

Ми повинні примножувати здобутки наших пращів, дідів, будувати разом нову Україну.

Палке почуття любові, гордості до рідного краю, називається патріотизмом. А пісні, які мають такий зміст, – патріотичними.

4. Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

4.2. Розспівування, виконання ритмічних вправ.

4.3. Пофразове розучування пісні Л.Давидової «Наша рідна Україна».

(Завдання №2)

5. Слухання музики

5.1. Бесіда.

Діти, у кожної країни є головна пісня – гімн. Це урочиста пісня, яка виконується під час головних подій у країні, на змаганнях, під час урочистих концертів, свят.

- Послухайте «Гімн України» М. Вербицького (слухають та аналізують).

- Яка мелодія за характером?
- Які інструменти виконують її?
- Які інтонації ви почули?

Слова палкі, мелодія врочиста

Державний гімн ми знаємо усі..

Для кожного села, містечка, міста,

Це клич один з мільйонів голосів.

Це наша клятва, заповідь священна.

*Хай чують друзі й вороги,
Що Україна вічна, незнищенна,
Від неї ясне світло навкруги.*

- Повторне слухання «Гімну України» М. Вербицького.
- Виконання завдання №3 у робочому зошиті

6. Підсумки уроку

- Що таке патріотизм?
- Під час яких подій виконується гімн?

Урок 28

Тема: Нитчковий барвограй.

Мета: дати уявлення про різноманітні образи України; засвоїти знання, елементарні уявлення і поняття про види мистецтва, особливості художньо – образної мови музичного та візуального мистецтва у взаємозв'язках із синтетичними мистецтвам; розрізняти звучання різних тембрів.

Обладнання: КП, ППЗ 2 клас, аудіозаписи, ілюстрації, карта України.

Тип уроку: комбінований.

Поняття: «симфонія».

План уроку

1. Організаційний момент.
2. Повторення вивченого.
3. Вивчення нового матеріалу.
4. Вокально-хорова робота.
5. Слухання музики.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне привітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

Діти, нагадайте, якою була тема нашого минулого уроку (відповіді).

Так, «Наша рідна Україна, мов веснянка солов'їна». Вам пропонується переглянути відеокліп про нашу країну і відповісти на запитання:

1. Столиця України місто - ?
2. Велика річка країни - ?
3. День незалежності 24 - ?

Завдання №1

3. Вивчення нового матеріалу

3.1. Бесіда.

Назвіть символи України (Відповіді дітей). Правильно. Серед символів України є рушник. Саме про нього українці склали багато легенд, пісень, оповідок. Тому сьогодні ми говоримо про рушники України. Рушник супроводжував селянина протягом усього життя і в радості і в горі. Він завжди був символом гостинності — на ньому підносили дорогим гостям хліб-сіль. Під час будівництва хати рушниками підіймали сволоки, потім ці рушники дарували

майстрам. На них приймали новонароджених, з рушниками проводжали людину в останню путь. Особливо значну роль відігравав рушник у весільному обряді як один з найважливіших атрибутів. Рушники дарували старостам, перев'язували через плече, якщо на заручинах доходили до згоди. Такі рушники називали плечовими. Рушниками зв'язували руки молодим, бажаючи їм щасливого подружнього життя.

Кожна область України має свої кольори у вишивках. Наприклад, на Поділлі – червоний, жовтий, синій. На Поліссі – червоний та його відтінки, на Гуцульщині – темно-червоний, блакитно-синій, на Кіровоградщині (в центрі України) – червоний та чорний.

Завдання 1

4. Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

4.2 Розспівування, виконання ритмічних вправ.

4.3 Виконання пісні Л.Давидової «Наша рідна Україна».

4.4. Розучування пісні «Вишиванка» (сл. М.Сингаївського, муз. В.Верменича). Розучування – пофразне, слідкуємо за інтонацією, домагаємося співу на легато.

5. Слухання музики

5.1. Бесіда.

Діти, уявіть, що ми всі разом почали розмовляти. Отримаємо гамір, шум. А коли починають грати музичні інструменти, вони звучать злагоджено, гарно, ніби слухають один одного. Їхні мелодійні голоси переплітаються, розповідаючи одну велику таємницю – музику. Симфонія – в перекладі з грецької означає «злагоджене звучання». Симфонія – великий твір для симфонічного оркестру, що складається з 4 частин. Послухаємо концертну симфонію для арфи з оркестром В.Кікти.

5.2. Аналіз твору.

- Як можна назвати арфу в цьому музичному творі? (солісткою)
- Чи схожа музика симфонії на орнамент рушника? Який би ви обрали колір настрою цієї симфонії?

Завдання №3

6. Підсумки уроку

Урок 29

Тема: Чарівний віночок.

Мета: дати поняття «музичний вінок»; розповісти про українські обряди, пов'язані з вінком; виконати пісню «Вишиванка»; розвивати слух, вокально-хорові здібності, мову, вміння чітко висловлювати свою думку; виховувати почуття любові до рідного краю.

Обладнання: ППЗ, комп'ютер, український віночок, вирізані з паперу різнокольорові квіти (8 наборів по 6 шт.) .

Тип уроку: комбінований.

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Повторення вивченого матеріалу.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Нова тема.
5. Слухання музики.
6. Вокально-хорова робота.
7. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент

Музичне привітання. Перевірка готовності дітей до уроку.

2. Повторення вивченого матеріалу

- Про що говорилося на минулому уроці? (про рушник)
- Яку роль відігравав рушник в житті українців?
- Що зображувалося на рушнику?
- Які кольори притаманні рушникам Кіровоградщини?
- Яку пісню почали вивчати?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Які символи українського народу ви знаєте? (відповіді дітей) Так, це калина, верба, рушник. Усі символи пов'язані з природою. А саме зараз, навесні, природа розквітає і дарує нам багато квітів. **Завдання 1**

Квіти – постійні супутники нашого життя. Вони усюди – на клумбах, у кімнатах у вазонах, на вишитих рушниках. Із них робили цілющі відвари, напої.

- А що буде, коли сплести квітку до квітки?

- Ну звичайно ж – віночок! Тож тема уроку звучить так – «Чарівний віночок».

4. Нова тема

4.1. *Бесіда.*

Кожна дівчина вміє плести віночок із сонячних кульбабок, чорнобривців, ромашок, барвінку чи польових квітів (учитель виставляє фото різних вінків). Для українців віночок – не просто прикраса, це оберіг. **Завдання 1**

4.2. *Виступ пошукової групи*

Носити віночок дівчатка починали з трьох років. І перший для трирічної дівчинки плела мама. Це був певний обряд - мама намочувала віночок у вранішніх росах, як сходило сонечко. І купала його в росах сім днів, а тоді до скрині клала. У віночок влітали чорнобривці, незабудки, барвінок, ромашки. Кожна квіточка лікувала дитину: чорнобривці допомагали позбутися головного болю, незабудки та барвінок зір розвивали, а ромашка серце заспокоювала.

У чотири роки плівся інший віночок. Усі кінчики пелюсток були вже розсічені, доплітався безсмертник, листочки багна чи яблуні.

А для шестирічної доньки у віночок влітали мак, що давав сон та беріг думку; крім того, влітали й волошку.

Для семирічної дівчинки плели віночок із семи квіточок. І вперше – квіт яблуні влітали. То був цілий ритуал, коли батько торкався вінком голівки і промовляв: "Мати-яблуне, дядино моя" та прохав у неї здоров'я і долі дитині. У

центрі було гроно калини - символ краси дівочої, далі – квітки незабудки ("Я прийшла до тебе, роде мій! Не забудь мене"); барвінку, любистку, чорнобривців чи нагідок, безсмертник.

4.3. Розповідь про обряди, пов'язані з віночком

Віночок є майже в кожній сільській хаті. Його вішають на стіни, на килими або прикрашають ним стіл. Існує багато звичаїв, пов'язаних з віночком. Колись останній сніп з поля жінці приносили в село. Цей сніп, прикрашений віночком, був символом наступного врожаю. Його несла найкрасивіша дівчина.

Існує також звичай на весіллі одягати молодій весільний вінок, який вона потім зберігала усе життя. За допомогою віночка дівчата гадали, промовляючи такі слова:

*Заплету віночок, заплету шовковий
На щастя, на долю, на чорнії брови.
Та й пуцу віночок на биструю воду
На щастя на долю, на милого вроду.*

**Показ уривків з мультфільмів «Цвіт папороті»
та «Як козаки наречених рятували»**

5. Слухання музики

Хотіли б ви такі віночки прямо зараз? Я можу вам подарувати музичний віночок. Кожний музичний інструмент має власний тембр. Створюючи мелодію пісні, він творить різнобарвну квіточку.

Послухаємо «Віночок українських народних пісень». У ньому оркестр народних інструментів виконує декілька українських народних пісень підряд. Кожна пісня яскрава і неповторна, як квіти у віночку. Спробуйте запам'ятати характер кожної пісні, а потім розказати нам, використовуючи слова-характеристики.

5.1 Слухання. «Віночок українських народних пісень» для оркестру народних інструментів.

5.2. Аналіз прослуханих творів. Завдання 2

6. Вокально-хорова робота

На минулому уроці ми вивчили пісню Миколи Сингаївського «Вишиванка». Плавний та гнучкий рух мелодії нагадує рухи вишивальниці.

6.1. Дихальні вправи (за методикою О.Ємельянова).

6.2. Розспіванка «Вийди, вийди сонечко»

6.3. Робота над піснею «Вишиванка».

Розучування 2 куплету. Спів всім класом, по групах, по одному.

7. Підсумки уроку

- Які народні звичаї, пов'язані з віночком, ви тепер знаєте?

- Чим подібні, а чим відрізняються музичний вінок та вінок із квітів.

Урок 30

Тема: Музика природи.

Мета: засвоїти знання, елементарні уявлення і поняття про види мистецтва, особливості художньо – образної мови музичного та візуального

мистецтва у взаємозв'язках із синтетичними мистецтвами. Ознайомити з поняттям «баркарола».

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, запис музичного твору П.І. Чайковського «Баркарола».

Тип уроку: комбінований.

Поняття: «баркарола».

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Вокально-хорова робота.
6. Слухання музики.
7. Гра «Літературний оркестр».
8. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- Про який символ України ви дізналися детальніше на минулому уроці?
- Назвіть квіти, які використовуються в українських вінках. Що вони означають?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Природа така невпинна і нестримна, що ми з нею зустрічаємось фактично всюди. Вона нас надихає, дає нам життя. Скажіть, в яких видах мистецтва ми можемо зустріти опис природи? (література, живопис, музика)

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. *Бесіда.*

Спів птахів, шелест трав, дзюрчання весняних ручаїв – все це музика природи, яку чули наші предки. Давні люди жили в світі, наповненому звуками, вони прислухалися до них і майстрували перші музичні інструменти. Мисливець, перевіряючи міцність тятиви свого лука, чув, як вона дзвенить, і, можливо, винайшов перший струнний інструмент, схожий на сучасну арфу. Рибалка, знайшовши мушлю, дмухнув у неї і отетерів від подиву, почувши мужні й закличні звуки. Чи не він став винахідником сурми? Так почали виникати музичні інструменти. **Завдання №1**

5. Вокально-хорова робота

5.1. *Дихальні вправи.*

5.2. *Розспівування.*

5.3. *Розучування пісні С.Жупаніна «Рання бджілка».*

Зображувальні можливості музики дуже різноманітні. Музичні інструменти та людський голос може відтворювати навіть голоси природи. Наведіть приклади (Відповіді дітей). Сьогодні ми розучимо пісню, в якій відтворюються звуки комахи, яка дуже потрібна людям. Відгадайте загадку і ви дізнаєтесь, про кого іде мова. **Завдання 2**

Розучування пісні, пофразне, слідуємо за чітким вимовлянням голосних *дж* та *дз*.

6. Слухання музики

6.1. *Бесіда.*

З появою інструментів світ наповнився чарівними звуками. У природи-музиканта з'явився конкурент, ним стала людина-музикант, народжувалось прекрасне музичне мистецтво. З'явилися композитори, котрі писали музику. Сьогодні ми познайомимось з російським композитором П.І.Чайковським і послухаємо твір «Баркарола». Така незвична назва твору походить від пісні італійських рибалок і нагадує плавне погойдування на хвилях.

6.2. *Слухання. П.І. Чайковський «Баркарола».*

- Яка мелодія твору?
- Які інструменти звучать?
- Яку картину можна намалювати?

Завдання 3

7. Гра «Літературний оркестр»

А зараз – гра «Літературний оркестр». Як ви вважаєте, чи здатен один інструмент відтворити красу музики? Які б музичні інструменти звучали б у вашому оркестрі. Уявіть, що ви композитори, прочитавши цей вірш, ви хотіли б написати за його мотивами музичний твір. Поясніть, чому саме ці інструменти ви вибрали, які звуки природи вони могли б найкраще відтворити.

Учні утворюють дві команди: перша – складає оркестр до вірша Ф.Тютчева, друга – до вірша С.Єсеніна. По черзі з кожної команди, за правилом піднятої руки, команда додає інструмент і пояснює його.

Білая береза

*Білая береза під моїм вікном
Під пухнастим снігом спить холодним сном.
І пухнасті віти срібно обніма
Китиць бахромою снігова кайма.
І стоїть береза в сонній тишині,
І горять сніжинки в золотім огні.
А зоря ліниво колом сновига
І у нове срібло віти одяга.*

(С.Єсенін)

Весняні води

*Лежать у полі ще сніги, а води весняні шумлять.
І сонні будять береги, біжать, і грають, і дзвенять.
Іде весна, іде весна! За нею лється срібний спів,
То лине вслід юрба гучна травневих днів, веселих днів!*

(Ф.Тютчев)

8. Підсумки уроку

- Що нового ви дізнались?

- Що ви запам'ятали про баркаролу?

Урок 31

Тема: І спів пташиний вабить душу.

Мета: узагальнити знання про значення інтонації, удосконалити вміння учнів визначати зерно – інтонацію; засвоїти поняття «веснянка», виконувати колективні імпровізації, слухати та аналізувати твір П. Чайковського «Пісня жайворонка».

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, підручник «Мистецтво» для 2 класу.

Тип уроку: комбінований.

Поняття: «веснянка».

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Вокально-хорова робота.
6. Слухання музики.
7. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- Які можливості є у музичних інструментів?

- Яку пісню ви почали вивчати?

3. Актуалізація опорних знань учнів

Яких крилатих співаків ви знаєте? Хто найкращий співак серед птахів?

Чому саме навесні можна почути так багато пісень птахів?

4. Вивчення нового матеріалу

4.1.Бесіда.

У наших предків новий рік починався з прильотом птахів, коли пробуджувалась й оновлювалась природа, оживала матінка – земля. Люди вважали, що весну приносять птахи на своїх крилах. Тому зустрічали птахів з обрядовим печивом у вигляді пташок, які діти розносили селом. Закликаючи весну, пекли і круглі калачі – символ сонця. З початком весни хлопці й дівчата виходили на вулицю і співали веснянки, закликаючи весну до рідного краю. Веснянка – маленька пісенька, яку співали діти, радіючи приходу весни.

Ти зозуленька сива, ти нас розвеселила.

Як почала кувати – повиходили з хати.

Ой вийшла сестра з братом,

Ой вийшла мама з татом,

Ой вийшли усі дівоньки –

Виводять гайвоньки.

Завдання № 1

А якими голосами «розмовляють» птахи?

4.2. Гра-драматизація «Пташиний дім».

Ви уявите себе різними пташками і з різною інтонацією нам будете щось розповідати.

Декілька раз проводиться гра, відзначаючи найкращих «птахів».

Діти, пригадайте приказки та прислів'я про птахів (відповіді).

1. Ранні пташки росу п'ють, а пізні – слъози ллють.
2. Де не маєш співця, послухаєш і горобця.

Завдання №2

5. Вокально-хорова робота

5.1. Дихальні вправи.

5.2. Розспівування «Вийди, вийди, сонечко».

Домагатися правильного інтонування.

5.3. Виконання пісні «Рання бджілка». Спів по групах та всім класом з рухами.

6. Слухання музики

6.1. Бесіда.

Краса природи, весняне буяння садів мали великий вплив на людей. А особливо – людей мистецтва, композиторів, художників. Всю красу природи вони втілювали у своїх творах. Так композитор П. Чайковський написав «Пісню жайворонка».

Що за пташина, голос як дзвінок?

Це моя дитинонька – жайворонок.

Простирає крилечка та й понад ланок,

Веселить дівчиноньку - жайворонок.

Плещить у долоньки, станьте у танок,

Дав нам весну й сонечко – жайворонок.

Ось таку пошану має в народі жайворонок.

6.2. Слухання та аналіз твору.

- В якому регістрі звучать співи птаха?
- Якого кольору цей твір?

Завдання 3

7. Підсумки уроку

- Що таке веснянки?
- Які пташки відлітають в теплі краї?

Урок 32

Тема: Чудеса розсипав дощик.

Мета: розкрити зображувальні можливості музики; розвивати вміння аналізувати музичні твори; розвивати діапазон, почуття ритму; виховувати любов до природи.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, ілюстрації з зображенням природи.

Тип уроку: комбінований.

Поняття: «рух мелодії».

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Вивчення нового матеріалу.
4. Вокально-хорова робота.
5. Слухання музики.
6. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- З твором якого композитора ви ознайомились на минулому уроці?
- Які звуки можуть відтворювати птахи? Як їх називають? (шумові)

3. Вивчення нового матеріалу

3.1. Бесіда.

Все тепліше і тепліше стає на вулиці. Зовсім скоро все буде буяти навкруги. Але без дощику деревам, травам і квітам дуже погано. Пригадайте, навіщо дощик природі? (Відповіді дітей)

3.2. Гра «Різний дощик».

А зараз – гра, яка називається «Різний дощик». Дивлячись на мою руку, намагайтесь показати силу дощу та його швидкість (Вчитель регулює жестами руки «силу» та «швидкість» дощу. Діти в цей час промовляють склад «кап-кап»). **Завдання 1.**

Ось і закінчився весняний дощик. А що буває після дощу на небі? (Веселка)

*Я, барвиста веселочка, маю сім кольорів,
Засвітилась над селами, над лісами вгорі.
Житу жовтого кольору подарую в жнива,
Соковито-зеленого нехай візьме трава.
А ясного блакитного небу дам назавжди,
Світанкового синього залишу для води.
Непомітно погаснувши, упаду між дубів,
Так ніколи нічого я не лишаю собі.*

- Скажіть діти, а чому виникає веселка?
- Що це за явище?
- Скільки кольорів має веселка?

Завдання №1

4. Вокально-хорова робота

4.1. Дихальні вправи.

4.2. Розспівування «Вийди, вийди, сонечко».

4.3. Розучування пісні Ю.Шевченка «Чудеса розсипав дощик».

Діти, я вам не буду поки що співати пісню, ви самі розкажіть, якою вона буде (Діти висловлюють свої думки: веселою, танцювальною).

4.4. Показ пісні вчителем після обговорення дитячих відповідей.

Пофразне розучування мелодії та слів.

5. Слухання музики. С.Прокоф'єв «Дощ і веселка», «Вечір».

Послухайте твори С. Прокоф'єва та визначте елементи музичної мови (регістр, тембр динаміку, темп цих творів).

Завдання №2

Повторне слухання та обговорення.

Виконання завдання №3 в робочому зошиті (Намалюйте ілюстрацію до прослуханих творів, оберіть малюнок, який відповідає вашому настрою).

6. Підсумки уроку

Завдання до уроку 32

1. Роздивіться малюнки. Де б ви поставили «F», а де «P»?

Малюнки маленького дощу, зливи та бурі.

2. Розфарбуйте кольоровими олівцями веселку.

Малюнок силуету веселки

3. Підкресліть слова-характеристики до прослуханих творів: лагідний, веселий, загадковий, сумний.

Доберіть свої слова і запишіть їх.

Урок 33

Тема: Свято Купала.

Мета: знайомити учнів із зеленими та купальськими святами, обрядами, легендами, казками, пов'язаними з ними; дати поняття «купальські пісні»; навчати сприймати красу народних обрядів.

Обладнання: ПК, ППЗ 2 клас, ноти, ілюстрації з зображенням купальських свят.

Тип уроку: комбінований.

Поняття: «купальські пісні».

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Повторення вивченого на минулому уроці.
3. Актуалізація опорних знань учнів.
4. Вивчення нового матеріалу.
5. Слухання музики.
6. Вокально-хорова робота.
7. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Повторення вивченого на минулому уроці

- Що може музика зображувати, а що – відображати? **Завдання 1**

3. Актуалізація опорних знань учнів

Що ви знаєте про свято Івана Купала? В яку пору року його святкують? Що роблять під час свята? (Відповіді дітей)

4. Вивчення нового матеріалу

4.1. *Бесіда.*

Празник Трійця (після Різдва та Великодня) одне з найпоширеніших свят в Україні. Назва «Зелені свята» дуже стародавня, в їх основі лежить культ дерева, культ квітів. Із святами пов'язані барвисті обряди та звичаї.

*На Трійцю чи Зелені Свята в теплі купається земля.
Прибралась рясно наша хата в зелене липове гілля.
У зелені свята-празник Трійці Святої
Татар-зілля, чебрець і любисток в хатах.
Гілка липи пахуча нашу хату вкрашає,
Образи у квітках, мило й тихо в хатах.
У Зелені Свята люди Духа вітають,
Що спустивсь із небес від самого Христа.*

У неділю зранку люди вбиралися у святковий одяг, йшли до церкви. Після церкви дівчата і хлопці прямували до лісу. Дівчата вибирали з довгим і тонким гіллям берізки і на самому дереві з того тонкого гілля завивали вінки і співали:

*...Ой зав'ю вінки та на всі святки,
Ой на всі святки, на всі празники.*

Хлопці обережно відламували їх, давали дівчатам, а ті несли вінки з піснями додому, щоб ввечері пустити їх на воду. В кого вінок не пов'яне, тій судилося довго жити. Чий попливе-та щастя матиме, чий потоне-бідую.

Інше свято літнього циклу-свято Івана Купала.

*Ой на Івана, ой та на Купала,
Котилася зоря з неба, та й у воду впала.
А дівчина за водою пустила віночок,
Заплуталась ясна зірка в зелен барвіночок.
А дівчина-чарівниця на долю гадала,
Як узріла ясну зірку, так і заспівала.*

(Перегляд мультфільму «Ой на Івана-Купала»)

Пісні, які виконувалися під час свят, називались **купальськими**. Вони відносяться до календарно-обрядових пісень літнього циклу. **Завдання 2**

5. Слухання музики

Сьогодні ми послухаємо купальську пісню. Поміркуйте, який танець можна танцювати під цю музику.

5.1. *Слухання української народної пісні «Марена».*

5.2. *Аналіз твору.*

- Який характер пісні?
- Хто виконував пісню?
- В якому темпі прозвучала пісня?

Підберіть слова-характеристики до пісні

Завдання 3

5.3. *Хореографічна хвилинка.*

Виконайте хоровод під звучання пісні «Марена»

6. Вокально-хорова робота

6.1. Дихальні вправи.

6.2. Робота над піснею «Чудеса розсипав дощик»

Художнє виконання пісні в характері.

7. Підсумки уроку

- Про що ви сьогодні дізналися?

- Що найбільше сподобалось?

Урок №34

Тема: Панорама мистецтв.

Мета: узагальнення знань та понять про пори року. Закріпити знання про народні свята.

Обладнання: настінний та настільний календар, церковний календар, плакат із прислів'ями.

Тип уроку: комбінований.

План уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання.
2. Вивчення нового матеріалу.
3. Вокально-хорова робота.
4. Підсумки уроку.

Хід уроку

1. Організаційний момент. Музичне вітання

2. Вивчення нового матеріалу

Завдання № 1

Сьогодні ми познайомимось з календарем, поговоримо про свята, народні та державні, родинні, сімейні.

2.1. Робота з тлумачним словником.

Діти читають в словнику, що означає слово «календар».

2.2. Розгляд зразків настінних і настільних календарів.

2.3. Розповідь учителя про свята.

Свята є народні й релігійні та державні. До перших належать такі: Андрія, Миколая, Святвечір, Великдень, Різдвяні свята, Новий рік, Стрітєння, Зелені свята. **Завдання №2**

Державні свята – це День Перемоги, День Незалежності, День жінок - 8 Березня.

2.4. Розповіді дітей про свята, особливості їх святкування в родині.

Завдання №3

Переглянемо плакат з перлинами народної мудрості, присвяченими народним святам та прикметам.

*Коли квітень з росю, то травень з травюю.

*У квітні погода один день блисне, а сім днів кисне.

*Березень сухий, а мокрий май-буде каша й коровай.

*Постій, літєчко, постривай, яблучка не роздавай.

3. Вокально-хорова робота

А тепер закріпимо наші знання про народні свята і згадаємо календарно-обрядові пісні. Утворимо чотири команди (за порами року) і заспіваємо вивчені пісні.

4. Підсумки уроку

Урок 35

Тема: Панорама мистецтв.

Мета: узагальнити отримані знання.

Обладнання: комп'ютер, інтерактивна гра «Традиції нашого народу».

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

1. Організаційний момент

2. Основна частина

- Робота з інтерактивною програмою «Традиції нашого народу».
- Виконання тестових завдань в **робочому зошиті**, оцінювання.

1. Що таке традиція?

- * село, звідки походять усі звичаї;
- * це спосіб передавання від покоління до покоління усних знань;
- * те, що робить бабуся.

2. Що таке вечорниці?

- * те саме, що чорниці;
- * посиденьки, де збиралася молодь;
- * жінки, які ходили вулицями.

3. Ким був святий Миколай?

- * єпископом;
- * крамарем;
- * водієм.

4. Коли раніше українці святкували Новий рік?

- * восени;
- * навесні;
- * взимку.

5. Як уявляли весну наші предки?

- * барвистою пташкою;
- * дівчиною у вінку;
- * веселкою.

6. *Хто переважно закликав весну?*

- * діти, дівчата, жінки;
- * чоловіки, русалки, водяники;
- * дідусі та бабусі.

7. *Що таке крашанки?*

- * красиві дівчата із вінками на головах;
- * квіти;
- * пофарбовані в один колір яйця.

8. *Що таке писанки?*

- * яєчка, розписані символами-оберегами;
- * те, саме, що крашанки;
- * гарно розмальовані речі.

9. *Чим люди прикрашали домівки на Зелені свята?*

- * гіллям дерев;
- * паперовими стрічками;
- * нічим.

10. *Яке свято відзначали 7 липня?*

- * початок літа;
- * Купайла;
- * ніяке.

11. *Для чого парами стрибають через купальське вогнище?*

- * щоб перевірити силу кохання;
- * щоб зігрітися;
- * щоб ноги весь рік не боліли.

Робочий зошит для 2 класу Музичне мистецтво

Завдання до уроку 1

1. Які голоси природи можна почути влітку?

Дайте усну відповідь.

2. Якою лінією можна відобразити рух мелодії «Пасторальної» В.Косенка?
Зобразить її.

3. Замалуйте кружечок з правильною відповіддю.

Флейта

Котрабас

Завдання до уроку 2

1. Відгадай загадку.

Спустили поля,
Мокне земля.
Дощ поливає.
Коли це буває?

2. Познач галочкою ті твори, які мають програмову назву.

«Танок маленьких лебедів»
«Пісня»
«Пасторальна»
«Осінь»
«П'еса»

3. Подумай, що може музика без слів. Вибери відповідь і підкресли її.

Передати настрій, характер
Змалювати картини природи
Відтворити звуки природи
Намалювати портрет людини

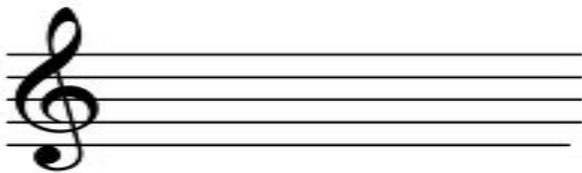
Завдання до уроку 3

1. Де зображений пейзаж? Поставте позначку.

2. Намалюйте рух мелодії «Хмаринок». Коли мелодія буде у високому регістрі – червоним кольором, а коли в низькім – синім.

3. Запишіть ритм за допомогою позначок: І – довгий звук, П – короткий звук.

Завдання до уроку 4

1. Відгадай музичний ребус.

На нотному стані: нота «до» _ продовжуємо літерами _ *щик*; нота «до» _ *щ*ику, *по*_ нота «до» _ *щи*. (*Дощик, дощ*ику, *подощи*)

2. Порахуй, скільки тактів в запису.

3. Постав літери під малюнками. «С» - там, де ти уявляєш «стакато», «Л»- там, де ти уявляєш «легато»

Йшли додо-о-му всі рядко-ом.

3. Добери склад трієстих музик для виконання гопака.

Завдання до уроку 8

Тестові завдання

1. Як перекладається слово «пастораль»?
 - А) військова музика
 - Б) пастушкова музика
 - В) танцювальна музика
2. В якому регістрі звучить інструмент флейта?
 - А) у високому
 - Б) у середньому
 - В) у низькому
3. Вибери твори з програмовою назвою.
 - А) «Танок маленьких лебедів»
 - Б) «Осінь»
 - В) «П'єса»
4. Яким штрихом ти показав би шум дощика?
 - А) стакато
 - Б) легато
5. Хто співає пісню на «піано»?
 - А) ведмідь
 - Б) вовчик
 - В) зайчик
6. Який овоч є героєм балету К.Хачатуряна?
 - А) цибуля
 - Б) огірок
 - В) перець

Завдання до уроку 9

1. Розгадавши ребус, ти дізнаєшся, як ще називають сопілочку. Запиши перші літери слів, що зображені на малюнках.

2. Замалюй кружечки біля українських народних інструментів.

3. Спробуй себе в ролі композитора. Створи власні мелодії на заданий текст.

1. Я маленька дівонька,
Як у полі квітонька,
На скрипочці граю,
Пісеньку співаю.

2. Я маленький хлопчик,
Виліз на стовпчик,
На дудочці граю,
Всіх вас звеселяю.

Завдання до уроку 10

1. Відгадайте загадку.

Голосок тоненький має,
Всіх маляток звеселяє,
Не паличка, не гілочка
Звуть мене... (сопілочка)

2. Прослухайте два уривки з музичних творів. Поміркуйте, на якому інструменті вони виконані. З'єднайте їх лініями.

1 уривок

2 уривок

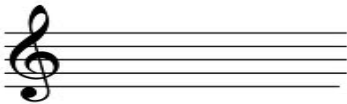
3. Знайдіть назви нот, які приховані в даних словах: помідор, дерево, мікрофон, фарба, парасолька, лялька, таксі.

Завдання до уроку 11

1. Як можна назвати звуки, які видобуває людина під час співу або розмови?

2. Запишіть ритмовий малюнок пісні «Різні голоси».

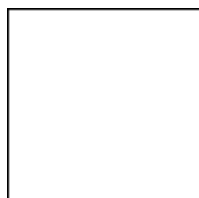
3. З'єднайте лініями героїв казки з музичними інструментами, які виконують їх теми.

Хлопчик
Качка
Пташка

Флейта
Скрипки
Гобой

Завдання до уроку 12

1. Який динамічний відтінок треба використати у приспіві пісні «Різні голоси»?
Запиши його в квадратику.

2. Якою цифрою позначають кількість музикантів у квартеті? Замалюй потрібний круг.

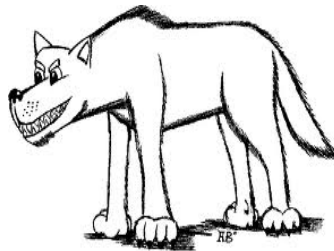
3. Підкресли той малюнок, де, на твою думку, помилився художник?

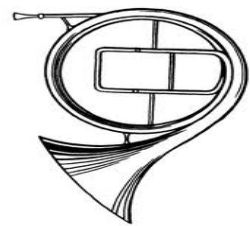
Мал. 1

або

Мал.2

Завдання до уроку 13

1. Як ви вважаєте, яким буде звучання музики в кінці казки? Підкресліть відповідні слова:

урочисто, тривожно, радісно, сумно, маршовано

2. Поєднайте лініями інструменти за групами.

Мал.: Скрипка, контрабас Мал.: кошика або ящики з надписом

Флейта, валторна

Струнні

Барабан, литаври

Духові,

Ударні

3. Відгадайте загадку.

*Він музикантами керує,
На нього дивиться оркестр,
А публіка його цінує
І віддає тепло сердець.*

Завдання до уроку 14

1. Напиши коротенький лист зі своїми проханнями Святому Миколаю.

2. Проплескай ритмовий малюнок.

II L III III I L III III III III III III L

I – палочка із зафарбованою нотою (четвертна)

III - (восьмі) зафарбовані з хвостиком

L – нота незафарбована (половинна)

3. Вибери інструменти, які виконували твір «Зима» А.Вівальді.

Завдання до уроку 15

1. Відгадай загадку.

*Наварив куті, узвару,
До хрещеного піду,
Там я пісню заспіваю,
Щоб було все до ладу.
Прошу, дайте шоколадку
Ось за цю мою... (колядку)*

2. Роздивись учнівський малюнок. Яка за характером пісня, що співають діти.
Чи потрібні їм музичні інструменти?

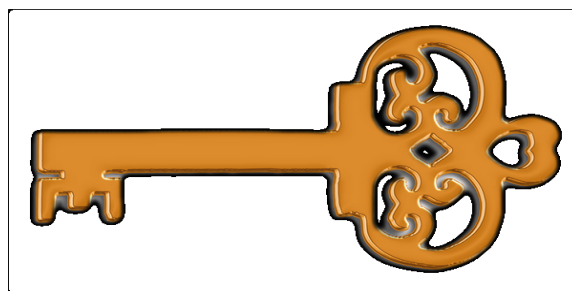
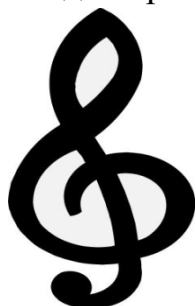
3. Проплескай ритм та проспівай «Щедрівку» .

На нотному стані

І П І І П І І П І І П І
Ще -дрик- ще-дрик ще-дрі- воч- ка при- ле- ті- ла ла-сті-воч-ка

Завдання до уроку 16

1. Роздивись малюнки. Знайди скрипковий ключ. Постав біля нього позначку.

2. Прочитай слова, у яких сховалися назви нот.

«сі» -к пю- «ре» «ля» – лька, віте-«ре»-ць «ре» «мі» -нь «фа»- рби

3. Розділи слова на дві групи і підкресли їх таким чином: червоним кольором – «музичні» слова, синім кольором – «образотворчі» слова.

Ансамбль, динаміка, натюрморт, оркестр, регістр, стека, тембр, орнамент, колядка, пейзаж

Завдання до уроку 17

1. Яку пору року називають найтихішою? Постав біля малюнка позначку.

Літо Осінь Зима Весна(малюнки пір року)

2. Відгадай загадку.

Пауза – назвали так

Мовчазний і тихий знак.

Буде він усіх навчати

Як у музиці.....(мовчати)

3. Знайди серед цих музичних знаків паузи і обведи їх.

Завдання до уроку 18

1. Хто написав п'єсу «Сніг танцює»? Підкресли прізвище композитора.

К. Дебюссі

А. Вівальді

2. Виберіть малюнок, який підходить до музики В.Губи «Ведмідь-бешкетник». Чому? Доведіть.

3. Придумайте і виконайте закінчення ритмічного малюнку «Ведмедиця і ведмежатко на прогулянці».

4/4-----/-----/?-----/-----?-----//
4/4-----/-----/?-----/-----?-----//

Завдання до уроку 19

1. На яке свято зібралися котики?

Запишіть його назву К _____ Л

2. Підкресліть слова – характеристики, які підходять леву коричневим кольором, а слону – синім.

Характер

Грізний

Сумирний

Добрий

Впертий

Настрій

Радісний

Урочистий

Задумливий

Веселий

3. Яка музика підходить нашим героям? З'єднай їх лініями.

Марш, вальс, полька

Завдання до уроку 20

1. Кого ми запросили на карнавал?

П

Т

А

Ш

К

А

2. Яка лінія відтворює рух співу зозулі? Обведіть її.

Ламана

Пряма

Хвиляста

3. Який штрих найбільше підходить до мелодії «Лебідь»? Підкресліть його.

Стакато

Легато

Завдання до уроку 21

1. Відгадайте загадку.

Носить завжди рюкзачок,

В нім зростає малючок!

Вийде на якусь хвилинку –

Погуляв, і шусть в торбинку.

Мама довгі лапи має,

2. Проспівай поспівку «Вийди, вийди сонечко» і проплескай ритм.

Вийди, вийди, сонечко
Українська народна пісня

Жива

Вий-Ади, вий-Ади, со-неч-ко, на ді-до-ве по-леч-ко,
на ба-би-не зил-дич-ко, на на-ше по-двір'-яч-ко,

3. Напиши, які квіти з'являються першими навесні.

Завдання до уроку 24

1. Розгадайте кросворд і дізнаєтесь про символ Великодня.

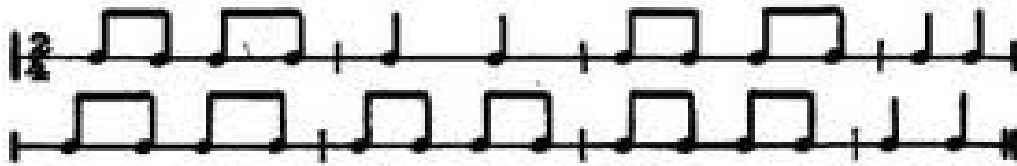
1.	П	а	с	х	а			
2.	Х	р	И	с	т	о	с	
3.	С	і	л	ь				
4.	в	е	р	б	А			
5.	д	з	в	о	Н	и		
6.	к	р	а	ш	а	н	К	а
7.	с	о	п	і	л	к	А	

1. Друга назва Великодня.
2. Син Божий.
3. Її разом з хлібом подають шановним гостям.
4. Дерево, на якому ростуть «котики».
5. Їх можна почути на великі свята.
6. Яйце, яке фарбують в різні кольори.
7. Український духовий інструмент.

2. Який виконавець інструменталіст, а який – вокаліст? Підпишіть правильну відповідь.

3. Грайте на дзвониках, дотримуючись ритмового малюнку.

Завдання до уроку 25

1. Запиши тих героїв казки, які допомагали Зайчику.

2. Яка, на твою думку, Лисичка в цій опері? Вибери слова-характеристики.
Хитра, працьовита, ласкава, весела, підступна

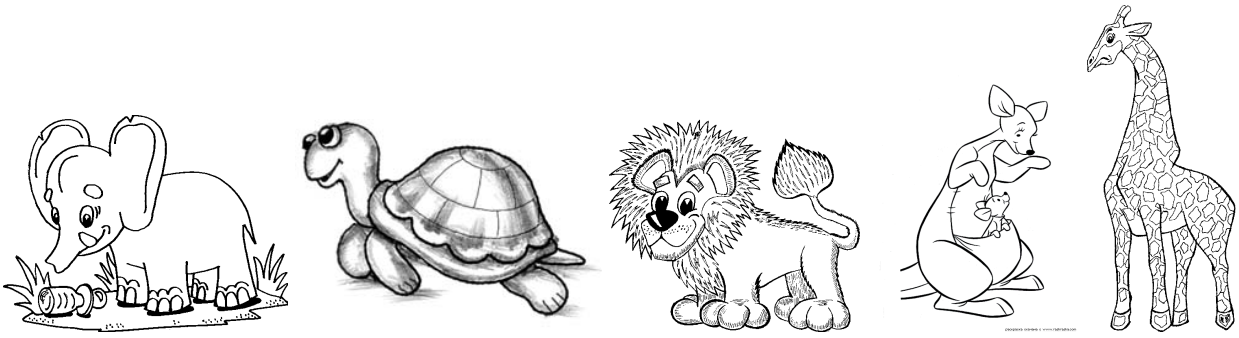
3. Проплескай ритм пісні, роблячи акцент на сильну долю.
2/4 ПІПІПІПІПІП

Завдання до уроку 26

1. З'єднай лініями свята з порами року:

Івана Купала -----весна
Обжинки-----зима
Різдво-----осінь
Веснянки-----літо

2. Пригадай та постав позначку біля тварини, про яку ми слухали музику, написану К.Сен-Сансом.

3. Символічно зобрази календарно-обрядові пісні: зимові-сніжинкою; весняні-квіткою, літні – сонечком, осінні – листочком.

«Подоляночка» _____

«Щедрівка» _____

«Женчикок-бренчикок» _____

«Ходить гарбуз по городу» _____

Завдання до уроку 27

1. З поданих ілюстрацій підкреслити національні символи України.

2. Намалуйте рух мелодії пісні лінією.

3. Підкресліть малюнок, на якому зображено правильну поведінку під час виконання Гімну.

Мал. діти стоять рівно діти сидять за партами діти бігають

Завдання до уроку 28

1. Столиця України – то є місто... (Підкресли необхідне: Київ, Дніпропетровськ, Одеса, Париж, Львів).

2. Підпиши, який орнамент ти бачиш на рушниках: рослинний, геометричний, тваринний.

[Увеличить](#)

3. Червоним олівцем замалюй кружечок біля оркестру народних інструментів, а синім - симфонічного.

Завдання до уроку 29

1. Підкресли, як називається орнамент на рушнику, в якому є квіти.

Рослинний

Геометричний

Тваринний

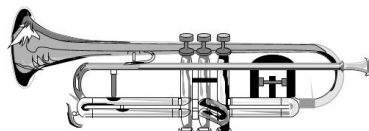
2. Вибери та замалюй польові квіти, з яких можна сплести віночок.

Квіти зображені контуром. Троянда, ромашка, гладіолус, мак.

3. Намалюй стільки квіточок, скільки ти почув різних українських пісень в прослуханому творі.

Завдання до уроку 30

1. Згадайся, від яких предметів пішли музичні інструменти. З'єднай їх лініями.

2. Відгадай загадку

*Я труд поважаю,
Все літо літаю у поле до гаю,
Збираю медок
Із різних квіток.
Кого не злюблю,
Того жалом колю.*

(Бджола)

3. Яке зображення найбільше підходить під музику «Баркароли»? Поясни, чому.

Завдання до уроку 31

1. Підкреслити зображення птахів, які повертаються з теплих країв.

Снігур

Горобець

Ластівка

Журавель

2. Відгадайте запропоновані загадки:

- Які ключі до неба добираються? (журавлині)
- Хату на хаті має, жабам рахунок знає? (лелека)
- Дзьоб міцний і гострий має, шкідників ним добуває? (дятел).

3. Виберіть інструмент, на якому ви б зіграли «Пісню жайворонка».

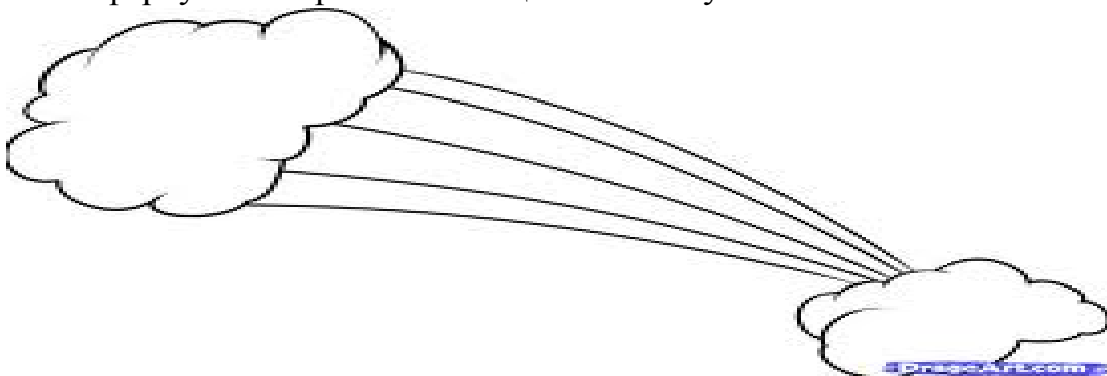

Завдання до уроку 32

1. Роздивись малюнки. Де б ти поставив «F», а де «P»?

2. Розфарбуй кольоровими олівцями веселку.

3. Підкресли слова – характеристики до прослуханих творів:
лагідний, веселий, загадковий, сумний. Добери слова і запиши їх.
 «Дощ і веселка» _____
 «Вечір» _____

Завдання до уроку 33

1. Що вміє музика передавати без слів? Вибери і підкресли слова із запропонованих.

Настрій, характер, пейзаж, звуки природи, портрет людини

2. Замалюй кружечок біля малюнка, на якому зображено Свято Купала.

3. Напиши, який танець ти бачиш на малюнку? _____

Завдання до уроку 34

1. Відгадайте загадку

Сам днів не знає, а іншим указує.

2. Розташуй в таблиці державні та народні свята.

Державні	Народні

Новий рік, Водохреща, День незалежності, Свято 8 Березня, Різдво, Івана Купала, Масляниця

3. Яке визначне свято церковного календаря не увійшло в таблицю?

Завдання до уроку 35

1. Що таке традиція?
 - * село, звідки походять усі звичаї;
 - * це спосіб передавання від покоління до покоління усних знань;
 - * те, що робить бабуся.
2. Що таке вечорниці?
 - * те саме, що чорниці;
 - * посиденьки, де збиралася молодь;
 - * жінки, які ходили вулицями.
3. Ким був святий Миколай?
 - * єпископом;
 - * крамарем;
 - * водієм.
4. Коли раніше українці святкували Новий рік?
 - * восени;
 - * навесні;
 - * взимку.
5. Як уявляли весну наші предки?
 - * барвистою пташкою;
 - * дівчиною у вінку;
 - * веселкою.
6. Хто переважно закликав весну?
 - * діти, дівчата, жінки;
 - * чоловіки, русалки, водяники;
 - * дідусі та бабусі.
7. Що таке крашанки?
 - * красиві дівчата із вінками на головах;
 - * квіти;

* пофарбовані в один колір яйця.

8. Що таке писанки?

- * яєчка, розписані символами-оберегами;
- * те, саме, що крашанки;
- * гарно розмальовані речі.

9. Чим люди прикрашали домівки на Зелені свята?

- * гіллям дерев;
- * паперовими стрічками;
- * нічим.

10. Яке свято відзначали 7 липня?

- * початок літа;
- * Купайла;
- * Різдво.

11. Для чого парами стрибають через купальське вогнище?

- * щоб перевірити силу кохання;
- * щоб зігрітися;
- * щоб ноги весь рік не боліли.

12. Що таке жнива?

- * те саме, що й зажинки;
- * косіння пшениці;
- * обід на ниві.

13. Хто за народними віруваннями першим із птахів відлітає і прилітає із вирію.

- * лебеді;
- * зозулі;
- * журавлі.

1

4. Хто найбільше шанував Покрову?

- * діти;
- * подорожні;
- * жінки та діти.

Вправи на розвиток слухового сприймання

1. **«Слухаємо тишу»**

- Затулити вуха долонями і послухати тишу.
- Послухати звуки власного тіла.

2. **«Світ, сповнений звуків»**

- Вийти на майданчик і послухати звуки навколо себе. Що почули?
 - Усім вголос розмовляти.
Що почули?
3. **«Чарівне слово»**
 - За сигналом діти починають вільно рухатися і галасувати. При слові «тиша» діти завмирають. Хто був неуважний – виходить з гри.
 4. **«Що шумить, що звучить?»**
 - Учитель називає предмети, які створюють різні звуки. Діти відповідають.
 5. **«Хто як розмовляє»**
 - Учитель називає назви різних звірів або музичних інструментів – діти голосом імітують почуті звуки.
 6. **«Хто співає?»**
 - Діти сідають колом, спиною до його центру. Ведучий співає. Діти впізнають його по голосу.
 7. **«Який інструмент грає?»**
 - В фонозапису звучать різні музичні інструменти. Діти піднімають картку із зображенням того інструмента, який звучить.

**Зразок тестів для учнів 2 класу
за програмою «Мистецтво»**

I рівень

1. Якою мовою користується музика?
А) мовою звуків
Б) мовою кольорів
В) мовою рухів

2. Гопак – це:
А) український народний танець
Б) російський народний танець
В) білоруський народний танець

3. Вибери інструменти, на яких можуть грати «троїсті музики». Обведи їх.
Скрипка, бандура, рояль, сопілка, арфа, цимбали

II рівень

1. Якими штрихами можна змалювати дощик?
А) легато
Б) стакато

2. Хто написав симфонічну казку «Петрик і Вовк»?
А) П. Чайковський
Б) С.Прокоф'єв
В) М.Лисенко

3. Відгадай загадку
*Ми на ньому нотки-крапки
Розмістили тут і там.
І рядок у 5 лінійок
Ми назвали _____*

III рівень

1. Пасторальна – це музика, в якій зображується:
А) людина
Б) природа
В) будинки

2. Поєднай лініями героїв казки «Петрик і Вовк» з інструментами, які їх виконували.

Кицька
Петрик
Дідусь
Пташка

фагот
флейта
скрипка
кларнет

3. Який з цих знаків музичний? Постав біля нього позначку (✓).

IV рівень

1. Обведи зайвий музичний інструмент.

Скрипка, віолончель, альт, цимбали, контрабас

2. Постав позначку біля зображення соліста.

3. До якої опери М. Римського-Корсакова
підходить картина художника В. Васнецова?
Пригадай головних героїв опери

Калашнікова О.В., Черненко С.В.

**ФОРМИ І МЕТОДИ РОБОТИ
НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
«МИСТЕЦТВО»**

Навчально-методичний посібник

Підписано до друку 14.05.2013 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Друк – різнограф. Тираж 100 прим.
Зам. № 168

Видавництво КОІППО імені Василя Сухомлинського, вул. Велика Перспективна,
39/63, Кіровоград, 25006
Віддруковано в лабораторії інформаційно-методичного забезпечення освітнього
процесу КОІППО імені Василя Сухомлинського, вул. Велика Перспективна, 39/63,
Кіровоград, 25006